

Beleidsnota 2019-2024

Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid

**Vlaamse
Regering**

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	2
I. Inleiding door de minister.....	4
II. Managementsamenvatting.....	5
III. Omgevingsanalyse	7
IV. BinnenLands Bestuur	10
1. SD: Het overheidslandschap dat tussen de Vlaamse overheid en gemeenten in ligt, is transparant	10
1.1. OD We zetten in op regiovorming van onderuit.....	10
1.2. OD We vereenvoudigen het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen.	10
2. SD: Onze Vlaamse gemeenten zijn bestuurskrachtig en beschikken over grotere beleidsautonomie.....	11
2.1. OD We zorgen voor meer autonomie en beleidsvrijheid voor gemeenten	11
2.2. OD We stimuleren fusies van gemeenten	11
2.3. OD We verbeteren de organieke regelgeving en versterken daarbij de gemeenteraad	12
2.4. OD We maken een nieuwe minimale rechtspositieregeling die lokale besturen toelaat een modern personeelsbeleid te voeren.....	13
2.5. OD We verfijnen verder het ondersteuningsaanbod ten aanzien van de lokale besturen	14
3. SD: Elke Vlaming kan volwaardig participeren aan de lokale democratie	14
3.1. OD We moderniseren de regels van de lokale democratie	15
3.2. OD We organiseren de lokale en provinciale verkiezingen van oktober 2024..	16
3.3. OD We versterken de gemeenteraad als hart van de lokale democratie	16
4. SD: De financiën van de Vlaamse gemeenten zijn duurzaam en transparant.	16
4.1. OD We versterken de gezondheid van de lokale financiën	17
4.2. OD We verhogen de correctheid en de transparantie van de lokale financiën.	18
4.3. OD We maken van de beleids- en beheerscyclus (BBC) het kader voor het strategisch en financieel beleid voor de "geconsolideerde lokale sector"	19
4.4. OD: We moderniseren de regels voor de vestiging en de invordering van gemeente- en provinciebelastingen	19
5. SD: De gemeenten ontwikkelen kwalitatieve dienstverlening op basis van open data en innovatieve ICT oplossingen	19
5.1. OD We zetten verder in op beleidsondersteunende monitoren.	20
5.2. OD We bouwen verder aan een platform voor het hergebruik van lokaal beschikbare data.....	20
6. SD: Onze steden en gemeenten zijn plaatsen waar iedereen duurzaam kan samenleven	21
6.1 OD Met wijkverbeteringscontracten pakken we maatschappelijke uitdagingen op een integrale wijze aan	21
6.2. OD We zorgen voor een duidelijk kader voor de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen	22

6.3. OD We bieden de lokale besturen meer mogelijkheden en stimuli om in te zetten op een adequaat en toekomstgericht beleid inzake neven- en herbestemming van eredienstgebouwen.	23
6.4. OD: We ondersteunen lokale besturen in hun sleutelrol bij de preventie van gewelddadige radicalisering.	23
V. Stedenbeleid.....	25
7. SD: We blijven inzetten op de steden en hen ondersteunen om de maatschappelijke uitdagingen op korte en middellange termijn aan te pakken.....	25
7.1. OD: We bestendigen en versterken de stedelijke aanpak	26
7.2. OD: We pakken de (groot)stedelijke problematieken en uitdagingen krachtdadig aan	26
7.3. OD: We bouwen verder mee aan Vlaanderen als slimme regio en dragen bij aan de verdere ontwikkeling van het Vlaamse smart city-ecosysteem	26
7.5. OD: Stedenbeleid is een referentiepunt voor de Vlaamse steden.....	27
VI. Audit Lokale besturen	29
8. SD: De lokale besturen doen aan kwaliteitsvolle organisatie- en risicobeheersing.....	29
8.1. OD: We verhogen de maturiteit van het organisatie- en risicobeheer via audits	29
8.2. OD We verbeteren interbestuurlijke relaties en werking via audits	30
8.3. OD We optimaliseren de afstemming tussen de verschillende audit- en controleactoren.....	30
9. SD: Lokale audits worden gebruikt als beleidsinput en voor het versterken van kennis en competenties	30
9.1. OD We leveren beleidsinput aan uit auditresultaten	31
9.2. OD We versterken de kennis over organisatie- en risicobeheer	31
VII. Lijst afkortingen	32
VIII. Regelgevingsagenda	33
1. Nieuwe en belangrijke wijzigingen van Vlaamse decreten ter uitvoering van het Vlaams regeerakkoord.....	33
2. Decreetsevaluaties ter uitvoering van het Vlaams regeerakkoord	34

I. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Een efficiënte, slagkrachtige, transparante, burgergerichte en toegankelijke overheid. Dat is de basis voor het creëren van welvaart, welzijn en vertrouwen bij de Vlaamse burger.

De lokale besturen zijn daarbij onze belangrijkste partners. Als het goed gaat met de lokale besturen, dan gaat het goed met Vlaanderen. De lokale besturen zijn dus niet het "laagste" bestuursniveau, maar het "eerste" bestuursniveau, aangezien ze als eerste in contact komen met onze burgers. Vlaanderen heeft de lokale besturen nodig. Het is daar dat de uitdagingen waarmee onze samenleving worstelt eerst zichtbaar worden en waar we eerst de contouren ontwaren van de oplossingen.

De Vlaamse overheid staat in voor het creëren van een helder en ondersteunend kader, maar Vlaanderen kan dat niet alleen. De oplossingen voor heel veel maatschappelijke uitdagingen die de verdere ontwikkeling van Vlaanderen als duurzame en welvarende regio bepalen, liggen immers op lokaal niveau. Denk aan het ontwarren van de mobiliteitsknoop, de realisatie van de sociale woningbouw, de afstemming van vraag en aanbod op het vlak van kinderopvang of eerstelijnsgezondheidszorg, de activering van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, samenleven in diversiteit... Dergelijke uitdagingen moeten aangepakt worden in samenwerking met de lokale besturen.

Een stad of een gemeente is echter meer dan een bestuur. Het is een gemeenschap, een plaats waar mensen samen leven, waar mensen wonen en werken. In onzekere tijden van toenemende globalisering zien mensen hoe de plek waarmee ze zich meer dan ooit mee verbonden voelen, verandert en meer divers wordt. Deze veranderingen bieden kansen maar leiden soms ook tot spanningen waar in de eerste plaats onze lokale burgemeesters, schepenen, raadsleden en medewerkers mee geconfronteerd worden. Zij bouwen bruggen tussen mensen. Zij creëren mogelijkheden voor ontmoeting, gesprek en dialoog, die vaak een leerschool zijn in burgerschap en duurzaam democratisch samenleven. Met mijn 18-jarige ervaring als burgemeester geloof ik onvoorwaardelijk in de kracht van de lokale aanpak.

De toekomst is dus lokaal. Om die toekomst te vrijwaren wens ik de komende regeerperiode het lokale bestuursniveau te versterken. Zodat lokale besturen pragmatisch en creatief antwoorden kunnen blijven bieden op de uitdagingen van vandaag en morgen.

Dit ga ik doen door de lokale besturen beleidsinstrumenten en financiële middelen te geven om hun bestuurskracht te vergroten zodat ze ook effectief toegerust zijn om de gestelde uitdagingen aan te kunnen. Door de lokale besturen meer autonomie en beleidsvrijheid te bieden, maar ook een solide en duurzame financiële impuls te geven. Door het bovenlokale overheidslandschap transparanter te maken zodat de gemeenten effectief aan het stuur zitten om ook regionale uitdagingen op te nemen. Door de stem van de burger nog luider te laten klinken, niet enkel naar aanleiding van de verkiezingen, maar ook tijdens de hele lokale bestuursperiode. Door van onze steden en gemeenten plaatsen te maken waar iedereen duurzaam kan samenleven.

Bart Somers

II. MANAGEMENTSAMENVATTING

De afgelopen jaren stellen we vast dat heel wat ontwikkelingen zich niet laten vangen binnen de bestuurlijke grenzen van één lokaal bestuur en zich evenmin laten vatten binnen een uniforme aanpak vanuit de Vlaamse overheid. Daarom zijn lokale bestuurders meer en meer uitdagingen gaan benaderen vanuit een bovenlokale bril. In hun zoektocht naar oplossingen zijn ook steeds meer structuren opgericht op deze bovenlokale schaal. Ik wil inzetten op een proces waarbij er meer coherentie wordt gebracht in al deze intermediaire structuren. Ik wil daarbij niet een zoveelste nieuwe bestuurlijke logica van bovenaf opleggen, maar van onderuit vertrekken. Daarbij moeten voor mij de burgemeesters van de betrokken lokale besturen de spil vormen van een coherente regiovorming. Samen met hen wens ik te bekijken hoe we toewerken naar vaste regio's waarbinnen alle vormen van intergemeentelijke samenwerking kunnen plaatsvinden.

We zetten meer dan ooit in op een bestuursmodel dat uitgaat van twee sterke polen: sterke lokale besturen enerzijds en een kaderstellende Vlaamse overheid anderzijds. We leggen zo veel mogelijk taken zo dicht mogelijk bij de burgers. Daarbij streef ik ernaar hen zo veel mogelijk vrijheid te geven om hun eigen beleidsmatige keuzes te maken. Ik zal daarover afspraken maken met de lokale besturen, in een paritair samengestelde commissie decentralisatie. Ik wens hen daarnaast beheersmatig meer mogelijkheden te geven door het organieke kader te vereenvoudigen, onder meer op vlak van de rechtspositieregeling.

Ik zal het algemeen bestuurlijk toezicht op een restrictieve manier toepassen en beperken tot wettigheidstoezicht. In zijn ondersteuning vertrekt het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) niet enkel vanuit de problemen en risico's, maar nog meer vanuit de opportuniteiten die besturen kunnen grijpen.

Meer en meer zien steden en gemeenten opportuniteiten om samen maatschappelijke uitdagingen aan te gaan en noden te lenigen, ofwel via samenwerkingsverband ofwel via een fusie. We stimuleren vrijwillige fusies van onderuit, onder andere via een financieel ondersteuningspakket.

Daarnaast betekent sterk besturen ook democratisch besturen. Ik moderniseer de regels van de lokale democratie zodat kiezers het bestuur krijgen waarvoor ze gestemd hebben, en ik versterk de gemeenteraad als hart van de lokale democratie.

Lokale besturen moeten uiteraard ook over de nodige middelen beschikken om hun beleidsambities waar te maken. De Vlaamse lokale besturen vertegenwoordigen een belangrijk aandeel in de totale uitgaven en investeringen van de Vlaamse overheden. De lokale financiën staan echter in toenemende mate onder druk, onder meer door de federale tax shift en de stijgende pensioenuitgaven. Daarom organiseert deze regering de grootste financiële ondersteuning voor lokale besturen sinds Vlaanderen op eigen benen staat. Tegen 2025, wanneer de maatregelen op kruissnelheid zijn, gaat jaarlijks 417 miljoen euro extra naar de lokale besturen, boven op de 3,5% jaarlijkse toename van het Gemeentefonds. Met deze belangrijke inspanning geeft Vlaanderen de lokale besturen ademruimte om verder te investeren op een voldoende hoog niveau.

Dat betekent ook dat deze lokale besturen moeten beschikken over een solide interne organisatie. Zonder effectieve, efficiënte, kwaliteitsvolle en integere overheidsorganisaties zullen we er immers niet in slagen het vertrouwen van de burger in de overheid te verhogen. Een periodieke audit die lokale besturen ondersteunt, sensibiliseert en stimuleert om te werken aan organisatiebeheersing is zeker één van die hefboomen. Audit Vlaanderen vult deze rol voor de lokale besturen ondertussen al sinds begin 2014 in. De afgelopen jaren hebben de lokale besturen mede door deze hefboom met succes inspanningen geleverd om hun werking te versterken.

Geconnecteerde burgers en ondernemers hebben vandaag hoge verwachtingen t.a.v. de digitale dienstverlening van overheden. De Vlaamse overheden beschikken gezamenlijk over een schat aan data en informatie. De Vlamingen verwachten dat die wordt aangewend voor een beter beleid en een meer kwaliteitsvolle dienstverlening. Tegelijkertijd verwacht de burger ook dat hun gegevens veilig zijn. Deze maatschappelijke verwachtingen inlossen

kan alleen met een coherente digitale dienstverlening binnen een digitaal verbonden overheidslandschap. Die dienstverlening veronderstelt onder meer dat verschillende diensten en toepassingen verschillende gegevens uit diverse bronnen kunnen (her)gebruiken.

Ik zal een duidelijk kader scheppen voor de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen en voor de criteria en administratieve verplichtingen waaraan erkende lokale geloofsgemeenschappen moeten voldoen. Ik zal de lokale besturen meer mogelijkheden en stimuli bieden om in te zetten op een adequaat en toekomstgericht beleid inzake neven- en herbestemming van eredienstgebouwen.

Vlaanderen is een sterk verstedelijkte regio, bestaande uit overwegend middelgrote tot kleine steden en een sterk gesuburbaniseerd platteland tot uitgestrekt landelijk gebied. De dynamiek tussen verschillende Vlaamse steden en gemeenten, zowel naar mogelijkheden, als naar uitdagingen is verschillend. We stellen allemaal wel vast dat de leefbaarheid in de Vlaamse steden doorheen de jaren verbeterd is. Ze zijn vandaag zelfbewuster en beschikken over een verhoogde bestuurskracht. Hun imago is positiever. Het Vlaamse stedenbeleid heeft daar onmiskenbaar toe bijgedragen. Tegelijkertijd stellen we vast dat steden blijven kampen met maatschappelijke problemen die verdere aandacht vereisen en voor nieuwe uitdagingen zorgen. Sommige problematieken uiteten zich enkel of alleszins het meest uitgesproken in een stedelijke context.

Ik ben er van overtuigd dat de steden in het bijzonder een hefboom vormen voor de realisatie van onze Vlaamse ambities. Ze demonstreren de vereiste transitiecapaciteit om te groeien naar Vlaanderen 2050 en nemen voor de meeste van deze transities een voortrekkersrol in. Als we in Vlaanderen tot de top vijf van de kennisintensieve regio's in Europa willen behoren, zullen de steden daar een belangrijk aandeel in hebben. Stedelijke omgevingen zijn vaak de motor voor welvaart en welzijn in een regio. Verder inzetten op de steden komt niet enkel de steden, maar heel Vlaanderen ten goede. We hebben immers sterke steden nodig als we onze doelstellingen waar willen maken: onze doelstellingen 2030, ons streven om als Vlaanderen een Europese Topregio te worden, alsook de Europese en internationale doelstellingen.

III. OMGEVINGSANALYSE

Het aandeel van de Vlaamse lokale besturen in de totale uitgaven van de Vlaamse overheden toont het relatief gewicht aan van lokale besturen in het overheidsbestel. De jaarrekeningen 2018 van de Vlaamse gemeenten, OCMW's (Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn), autonome gemeentebedrijven en publiekrechtelijke welzijnsverenigingen geven aan dat deze besturen 13,440 miljard euro exploitatie-uitgaven vertegenwoordigen en 3,737 miljard euro investeringsuitgaven (naast 1,381 miljard euro financiële uitgaven, vooral terugbetalingen van leningen). De gezamenlijke exploitatie- en investeringsuitgaven van 17,178 miljard euro vertegenwoordigen bijna 7,3% van de totale overheidsuitgaven in België in 2018 (235.976,4 miljard euro).

De financiën van de Vlaamse gemeenten hebben zich na een dip gedurende de jaren 2011-2013 hersteld en zijn eind 2018 in algemene termen structureel in evenwicht. De autofinancieringsmarge (AFM) is de afgelopen jaren ruim positief. In 2017 bedroeg de AFM 926 miljoen euro (of 8,9% van de exploitatie-ontvangsten). In 2018 daalde de AFM wel tot 759 miljoen euro (of toch nog 7,2% van de exploitatie-ontvangsten). In de bestuursperiode 2013-2018 investeerden de gemeenten in materiële vaste activa (MVA) voor in totaal 8,173 miljard euro. In de bestuursperiode 2007-2012 was dit 7,766 miljard euro. Bovendien kenden de gemeenten de afgelopen bestuursperiode 2013-2018 jaarlijks (met uitzondering van het jaar 2016) voor ongeveer 200 tot 250 miljoen euro aan investeringssubsidies toe aan andere, verzelfstandigde, entiteiten. Dat bevestigt de belangrijke rol die de Vlaamse lokale besturen opnemen in het investeringsklimaat. Het bedrag dat de Vlaamse gemeenten in 2018 investeerden (1.850.498.185 euro investeringen in MVA en 269.728.814 euro toegestane investeringssubsidies of samen 2.120.226.998 euro) is meer dan behoorlijk, en dat niet alleen in absolute bedragen. Ook in relatie tot het BBP (bruto nationaal product) (450.505.700.000 euro in 2018) waren de lokale investeringen zelden zo hoog. De investeringen in MVA en de toegestane investeringssubsidies zijn in 2018 gestegen tot 0,47% van het BBP.

De uitgavenposten van de lokale besturen kennen echter een opwaartse druk omwille van twee redenen. Ten eerste staan de besturen voor de uitdaging om de pensioenen van lokale ambtenaren en andere uitgaven gerelateerd aan de vergrijzing van de bevolking te betalen. De personeelsuitgaven laten een geleidelijke afbouw van het aantal statutaire medewerkers ten voordele van het aantal contractuele medewerkers zien. Ten tweede heeft hun belastingbasis een erosie ondergaan door de dalende ontvangsten uit de personenbelasting ten gevolge van de federale taxshift.

De stijging van de algemene werkingssubsidies (toelagen die de Vlaamse overheid voorwaardenvrij verschaft) ten opzichte van de specifieke werkingssubsidies toont aan dat de lokale besturen meer beleidsvrijheid kregen. Naast de vraag vanuit het lokale bestuursniveau naar nog meer beleidsruimte en lokale autonomie, hebben gemeenten nog steeds nood aan coaching en ondersteuning door Vlaanderen.

De lokale besturen zijn ook een belangrijke werkgever. In 2018 werkten 133 786 voltijdse equivalenten bij de lokale besturen (de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de politiezones inbegrepen). Bij de lokale besturen zijn de gemeentebesturen en de OCMW's met voorsprong de grootste werkgevers.

Het volstaat niet om het belang van de Vlaamse steden en gemeenten uit te drukken in hun aandeel in overheidsuitgaven of tewerkstelling. Inwoners hechten veel belang aan de gemeente waar ze wonen, dat blijkt uit de Gemeente- en Stadsmonitor (GSM). De gemeente of stad is het niveau waar we elke dag 'thuis' komen en waar we idealiter kunnen rekenen op wederzijds engagement en betrokkenheid. Daarbij is vertrouwen essentieel in de relatie tussen inwoner en gemeente. De resultaten van de GSM tonen aan dat het lokale beleidsniveau het meeste vertrouwen geniet bij de burger: bijna vier op tien inwoners heeft vertrouwen in zijn lokaal bestuur, terwijl dit bij het Vlaamse niveau terugvalt op gemiddeld één op vijf inwoners en bij het federale wegzakt onder 20%. In heel Vlaanderen bedraagt het verschil tussen de gemeente met het meeste vertrouwen (66%) en deze met het laagste (14%) meer dan 50 procentpunten. Deze verschillen tonen aan hoe direct de relatie

is tussen Vlamingen en hun stad of gemeente. Inwoners die tevreden zijn en zich betrokken voelen, geven hun lokaal bestuur meer vertrouwen. Inwoners verwachten een ambitieuze gemeente die luistert, meedenkt, betrouwbaar en flexibel is. Ze rekenen hun bestuurders er ook op af wanneer niet aan deze verwachtingen wordt voldaan.

Daarom is het essentieel dat de gemeenten ten volle hun rol kunnen opnemen als het democratische basisbestuur en erkend worden als volwaardige partner van de Vlaamse overheid. De laatste jaren bouwde de Vlaamse overheid aan een bestuursmodel dat uitgaat van twee sterke polen: sterke lokale besturen enerzijds en een kaderstellende Vlaamse overheid anderzijds. Vlaanderen leverde inspanningen om de beleidsvrijheid van de lokale besturen nog verder te vergroten en hun bestuurskracht te versterken door onder andere fusies van gemeenten, het decreet over het lokaal bestuur (DLB) en de paritaire commissie decentralisatie. Deze inspanningen nemen niet weg dat de lokale besturen nog steeds voor een aantal belangrijke uitdagingen staan.

Een grotere mobiliteit van de bevolking, druk op de open ruimte, klimaatverandering, vergrijzing en vergroening, diversiteit van levensbeschouwingen, een toenemende digitalisering en gestegen invloed van het internationale, in het bijzonder het Europese, niveau zijn enkele uitdagingen die de druk op de gemeenten verhogen. Ook de verwachtingen van de meer mondige en beter geïnformeerde burgers naar toegankelijkheid, inspraak, digitale dienstverlening en informatieverstrekking, open data, ... zijn enorm toegenomen. Steeds vaker wil de burger zijn rol in het democratisch proces niet beperken tot het verkiezen van de raadsleden of het passief volgen van het gemeentebestuur.

Meer en meer zien steden en gemeenten opportuniteiten om samen maatschappelijke uitdagingen aan te gaan en noden te lenigen, ofwel via samenwerkingsverband ofwel via een fusie. De tewerkstelling van personeel door intergemeentelijke samenwerkingsbedrijven bijvoorbeeld nam tussen 2010 en 2013 toe met 15%. In 2018 is er opnieuw een forse toename met 5%. De stijging van de samenwerkingsverbanden, op initiatief van de lokale overheid zelf of op initiatief van de Vlaamse overheid, leidde tot een complex en onoverzichtelijk bestuurlijk landschap in Vlaanderen. Het grote aantal samenwerkingsverbanden vraagt ook opnieuw capaciteit aan de gemeenten om deze aan te sturen en op te volgen. De laatste jaren is er in meerdere Vlaamse beleidsdomeinen een stijgende interesse te bespeuren voor een regionale aanpak van maatschappelijke en beleidsmatige uitdagingen omdat veel ontwikkelingen zich uitstrekken tot buiten de bestuurlijke grenzen van één lokaal bestuur en daarom aangepakt moeten worden vanuit een bovenlokale invalshoek. Ook bovenlokale samenwerking is gebaat bij sterkere besturen die aangestuurd worden door een democratisch basisniveau dat de bestuurskracht heeft om de regio te voeren.

Vlaanderen is een sterk verstedelijkte regio, bestaande uit overwegend middelgrote tot kleine steden over een sterk gesuburbaniseerd platteland tot uitgestrekt landelijk gebied. De dynamiek tussen verschillende Vlaamse steden en gemeenten, zowel naar mogelijkheden, als naar uitdagingen is verschillend. Niet elke stad kent dezelfde uitdagingen en ook het innovatievermogen en -capaciteit kunnen sterk verschillen. Sommige steden kunnen reeds terugvallen op ruime expertise en capaciteit en nemen een trekkersrol op.

Steden zijn ook meer en meer knooppunten in een globaal netwerk. Zo nemen steden ook deel aan de internationale partnerschappen i.h.k.v. bijvoorbeeld de Urban Agenda for the European Union (UAEU), die samenwerking tussen lidstaten, steden, de Europese Commissie en andere belanghebbenden wil bevorderen om groei, leefbaarheid en innovatie in de Europese steden te stimuleren.

Steden worden als eerste geconfronteerd met de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen en hefboomen in onze samenleving:

- Uitdagingen inzake demografie en samenleven: sterke bevolkingsgroei, groeiende superdiversiteit, gevaar voor polarisatie, aanwezigheid van kansarmoede, nood aan bijkomende kwaliteitsvolle voorzieningen;

- Uitdagingen m.b.t. economie en technologie: veranderingen in de economische structuur onder invloed van technologie en innovatie, de belangrijke rol voor de stad als consumentenstad, de slimme stad waarin kruisbestuiving tussen data, netwerken, hardware doorgebroken is;
- Uitdagingen m.b.t. ruimtegebruik en mobiliteit: nood aan betaalbare woningen en alternatieve woonvormen, nood aan een goede bereikbaarheid, aan alternatieve verplaatsingspatronen, aan kwaliteitsvolle kernversterking;
- Uitdagingen m.b.t. milieu en energie: nood aan ingrijpende transitie en kansen op nieuwe jobs in de transitie naar een circulaire economie;
- Uitdagingen m.b.t. bestuur en organisatie: besturen in partnerschap, samenwerken op (stads)regionale schaal.

Een beleid dat inzet op sterke steden is niet alleen een meerwaarde voor die steden. Ook andere gemeenten worden geconfronteerd met uitdagingen op deze domeinen en verdienen ondersteuning van het Vlaamse beleid. Op die manier versterkt het onze hele regio.

IV. BINNENLANDS BESTUUR

1. SD: Het overheidslandschap dat tussen de Vlaamse overheid en gemeenten in ligt, is transparant

Een efficiënte, slagkrachtige, transparante, burgergerichte en toegankelijke overheid. Dat is de basis voor het creëren van welvaart, welzijn en vertrouwen bij de Vlaamse burger. We zetten meer dan ooit in op een bestuursmodel dat uitgaat van twee sterke polen: sterke lokale besturen enerzijds en een kaderstellende Vlaamse overheid anderzijds.

De afgelopen jaren stellen we vast dat heel wat ontwikkelingen zich niet laten vangen binnen de bestuurlijke grenzen van één lokaal bestuur en zich evenmin laten vatten binnen een uniforme aanpak vanuit de Vlaamse overheid. Daarom zijn lokale bestuurders meer en meer uitdagingen gaan benaderen vanuit een bovenlokale bril. Denk bijvoorbeeld aan de aanpak van mobiliteitsproblemen zoals het dichtslibben van toegangswegen of het beheersen van ruimtelijke ontwikkelingen. In hun zoektocht naar oplossingen zijn ook steeds meer structuren opgericht op deze bovenlokale schaal. Vaak ingegeven vanuit lokale pragmatiek of een Vlaamse sectorale logica. Het logische gevolg daarvan is dat onze lokale en Vlaamse politici hun weg niet terugvinden in dit overheidslandschap, laat staan onze burgers, bedrijven en verenigingen.

Ik wil inzetten op een proces waarbij er meer coherentie wordt gebracht in al deze intermediaire structuren. Ik wil daarbij niet een zoveelste nieuwe bestuurlijke logica van bovenaf opleggen, maar van onderuit vertrekken. Daarbij moeten voor mij de burgemeesters van de betrokken lokale besturen de spil vormen van deze regiovorming. Zij zijn nu vaak de bovenlokale ambassadeurs van hun gemeenten. Samen met hen wens ik te bekijken hoe we toewerken naar regio's waarbinnen alle vormen van intergemeentelijke samenwerking kunnen plaats vinden. Daarbij zal ik ook de verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen vereenvoudigen.

De vorige Vlaamse Regering heeft de provincies een meer afgelijnde taakafbakening gegeven. De komende jaren wens ik op dit vlak de bestuurlijke rust te garanderen binnen het bestaand takenpakket zoals beschreven in het provinciedecreet..

1.1. OD We zetten in op regiovorming van onderuit

We zetten in op regiovorming. Deze regiovorming moet van onderuit opgebouwd en gedragen worden door de lokale besturen. De burgemeesters van de betrokken lokale besturen vormen de spil van deze regiovorming. Om tot een grotere coherentie te komen en deze regiovorming te stimuleren, zal de Vlaamse regering, verder bouwend op de reeds uitgevoerde regioscreening, vaste regio's afbakenen waarbinnen alle vormen van intergemeentelijke samenwerking, zowel de bestaande als nieuwe, moeten plaatsvinden (behoudens zij die op een hogere schaal georganiseerd zijn). Dit moet de huidige verrommeling tegengaan en leiden tot minder mandaten. We werken bestaande drempels weg die verhinderen dat samenwerkingsverbanden fuseren. De Vlaamse overheid zal de eigen regionale afbakeningen afstemmen op deze regio's. Er wordt een kader uitgewerkt dat bijkomende instrumenten bevat om de regiovorming te ondersteunen (bv. rond herverdelingsproblematieken tussen de betrokken lokale besturen).

1.2. OD We vereenvoudigen het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen.

We vereenvoudigen het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen. Hierbij staat de aandacht voor de democratische aansturing en verantwoording voorop, alsook duidelijke spelregels voor de samenwerking tussen de publieke en de private sector.

Tijdens de vorige regeerperiode werden verschillende wijzigingen aangebracht aan de regels rond intergemeentelijke samenwerking. Ik wens de bestaande samenwerkings- en verzelfstandigingsvormen te evalueren om aan de lokale noden tegemoet te komen.

Zo moeten de gevolgen van het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen als aanvullend recht duidelijk worden. De Omzendbrief BA 2003/09 van 18 juli 2003 betreffende de toepassing van artikel 11 van het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking wordt daarom vervangen door een nieuwe omzendbrief die duidelijk maakt welke artikels van het nieuwe wetboek van toepassing zijn naast hetgeen geregeld is in deel 3, titel 3 van het DLB. Ik zal ook nagaan in welke mate de nieuwe regelgeving de efficiënte werking van de intergemeentelijke samenwerking heeft beïnvloed.

2. SD: Onze Vlaamse gemeenten zijn bestuurskrachtig en beschikken over grotere beleidsautonomie

In mijn ogen zijn de lokale besturen nooit het "laagste" bestuursniveau geweest. Ze zijn het "eerste" bestuursniveau. Het is in onze steden en gemeenten dat we wonen, leven en werken. Maar het is ook hier dat de uitdagingen waarmee onze samenleving worstelt eerst zichtbaar worden en waar we eerst de contouren ontwaren van de oplossingen.

Net daarom moeten we zo veel mogelijk taken zo dicht mogelijk bij de burgers leggen. Zodat lokale besturen pragmatisch en creatief antwoorden kunnen bieden op de uitdagingen van vandaag en morgen. Daarbij streef ik ernaar hen zo veel mogelijk vrijheid te geven om hun eigen beleidsmatige keuzes te maken. Ik wens hen ook beheersmatig meer mogelijkheden te geven door het organieke kader te vereenvoudigen, onder meer op het vlak van de rechtspositieregeling.

Ik zal het algemeen bestuurlijk toezicht op een restrictieve manier toepassen en beperken tot wettigheidstoezicht. In zijn ondersteuning vertrekt ABB niet enkel vanuit de problemen en risico's, maar nog meer vanuit de opportuniteiten die besturen kunnen grijpen. Ik kijk daarbij naar de aanpak binnen het Stedenbeleid als inspiratie voor de overige gemeenten.

Meer en meer zien steden en gemeenten opportuniteiten om samen maatschappelijke uitdagingen aan te gaan en noden te lenigen, ofwel via samenwerkingsverband ofwel via een fusie.

2.1. OD We zorgen voor meer autonomie en beleidsvrijheid voor gemeenten

Vlaanderen stelt zich op als kennispartner die vertrouwen schenkt aan zijn lokale besturen. De Vlaamse overheid concentreert zich op het definiëren van strategische beleidsambities en de algemene spelregels. Dit betekent dat de lokale besturen meer autonomie krijgen en bevoegdheden om aan deze beleidsambities invulling te geven, waar mogelijk conform het subsidiariteitsprincipe, worden overgeheveld naar het lokaal niveau.

De Vlaamse regering overlegt samen met de lokale besturen in een commissie decentralisatie op welke terreinen, bovenop de in dit regeerakkoord gemaakte afspraken, en door aanpassing van welke regelgeving en binnen welke termijn, zij de autonomie voor de lokale besturen verhoogt. Dit kan door o.a. de afschaffing van Vlaamse sturing, minder of soepelere normering of de aanpassing van administratieve praktijken.

2.2. OD We stimuleren fusies van gemeenten

Door het ondersteunen van schaalvergroting, creëren we sterke en bestuurskrachtige lokale besturen. Deze schaalvergroting gebeurt op vrijwillige basis. Lokale besturen kunnen vrij kiezen of en met wie ze wensen te fusioneren. De lokale besturen leggen de voorstellen tot fusie voor aan de Vlaamse regering die al of niet een decretaal initiatief kan nemen. De Vlaamse regering werkt een financieel ondersteuningspakket uit voor fusieoperaties die een bepaalde minimale schaalgrootte bereiken en ingaan vanaf de nieuwe lokale bestuursperiode in 2024. Deze financiële ondersteuning (schuldovername) wordt gedifferentieerd naargelang de bereikte schaalgrootte. Naast de schuldovername zal er ook een garantieregeling voor het gemeentefonds van toepassing zijn waardoor de

nieuwe fusiegemeente nooit minder ontvangt dan de som van de afzonderlijke lokale besturen.

Ik zal vrijwillige schaalvergroting ondersteunen door het ondersteuningsaanbod dat in de afgelopen regeerperiode werd uitgebouwd verder te optimaliseren. Hierbij zal ik vertrekken van de geleerde lessen uit de vorige fusietrajecten.

Ik zal in 2020 de regeling over schuldovername verder uitwerken. Deze zal enkel geldig zijn voor de fusies die ten laatste ingaan bij het begin van de volgende lokale bestuursperiode.

Op basis van de decreetsevaluatie die ABB uitvoerde in samenspraak met de besturen die op 1 januari 2019 fuseerden, zal ik bekijken of er aanpassingen nodig zijn aan het juridische kader voor fusies in het DLB.

Fusies raken aan veel Vlaamse en federale bevoegdheden en hebben bijgevolg een grote impact op verschillende regelgeving, administratieve praktijken en digitale toepassingen. Voor de zeven fusies die op 1 januari 2019 ingingen, werd een impactanalyse uitgevoerd die leidde tot een aanpassing van regelgeving en administratieve praktijken om de fusies vlot te laten verlopen. Ik zal een nieuwe Vlaamse en federale impactanalyse opstarten waarbij gekeken moet worden of de regelgeving, administratieve praktijken en digitale toepassingen voldoende fusievriendelijk zijn. Ik zal ook nagaan of er opnieuw regelgevingswerk zal nodig zijn.

Daarnaast zal ik een aanmoedigingstraject uitbouwen dat inzet op communicatie en het delen van de praktijklessen uit de pioniersbesturen. De gouverneurs kunnen daarbij een faciliterende rol opnemen met respect voor de lokale autonomie.

Het bestaande draaiboek fusies zal ik verder verfijnen. Daarnaast zal ik, in het licht van de interesse van de besturen, bekijken welke ondersteuningstrajecten ik aan de besturen kan aanbieden.

2.3. OD We verbeteren de organieke regelgeving en versterken daarbij de gemeenteraad

Het Vlaams bestuursniveau ontwikkelt zich verder als partner van de lokale besturen. We vereenvoudigen de organieke regelgeving verder, onder andere door een aanpassing van het DLB.

De volgende aanpassingen en vereenvoudigingen van het DLB worden vooropgesteld :

- (1) Het algemeen bestuurlijk toezicht wordt op een restrictieve manier toegepast en beperkt zich tot wettigheidstoezicht. Het goedkeuringstoezicht wordt verder afgebouwd (zie ook 2.5.).
- (2) We vereenvoudigen het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen. Hierbij staat de aandacht voor de democratische aansturing en verantwoording voorop, alsmede duidelijke spelregels voor de samenwerking tussen de publieke en de private sector (zie ook 1.2.).
- (3) De lijsttrekker van de grootste lijst krijgt na de verkiezingen 14 dagen het exclusief initiatiefrecht om een meerderheidscoalitie op de been te brengen. Slaagt hij of zij daar niet in, dan gaat het initiatiefrecht over naar de tweede grootste lijst en wordt desgevallend verder de afnemende volgorde van stemmenaantal van de lijsten gehanteerd (zie ook 3.1.).
- (4) We versterken de impact van de kiezer bij gemeenteraadsverkiezingen. De burgemeester wordt voortaan de kandidaat met de meeste voorkeurstemmen van de grootste fractie van de coalitie (zie ook 3.1.).
- (5) De installatievergadering van de nieuwe gemeenteraden vindt vanaf de verkiezingen van 2024 plaats op een van de eerste vijf werkdagen van december van het jaar van de verkiezingen, i.p.v. begin januari. Een nieuwe lokale bestuursperiode begint voortaan een maand vroeger (zie ook 3.1.).

- (6) We voeren de constructieve motie van wantrouwen in, zodat onbestuurbaarheid van een gemeente vermeden kan worden. Dit instrument kan enkel worden ingezet met de steun van twee derde van de verkozenen van elk van de indienende fracties en niet in de eerste 12 maanden na de installatie van de gemeenteraad noch in de laatste 12 maanden voor de lokale verkiezingen (zie ook 3.1.).
- (7) We geven autonomie aan de lokale besturen om op het vlak van de burgemeesterssjerp te kiezen tussen de huidige burgemeesterssjerp of de huidige schepensjerp.
- (8) We moderniseren de 'rechtspositieregeling' voor het overheidspersoneel met het oog op het efficiënt inzetten van personeel in de lokale besturen maar ook met het oog op mobiliteit van personeel in en tussen overheidsniveaus en de private sector. Hierbij laten we de lokale autonomie zoveel mogelijk spelen (zie ook 2.4.).
- (9) We werken de verschillen tussen de statutaire en contractuele personeelsleden verder weg. Voor de lokale besturen werken we voor de statutaire ambtenaren een ontslagregeling uit die dezelfde is als de ontslagregeling uit de arbeidsovereenkomstenwet (zie ook 2.4.).
- (10) We screenen de regelgeving en documenten eigen aan de beleids- en beheerscyclus (BBC) specifiek met het oog op het vergroten van de leesbaarheid ervan, in het bijzonder voor de leden van de gemeenteraad (zie ook 4.2.).
- (11) Bij het uitblijven van een wijziging van art. 60 § 6 van de OCMW-wet, onderzoeken we op welke manier sociale diensten op de meest efficiënte en effectieve manier kunnen worden georganiseerd.
- (12) Het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging en het DLB passen we aan zodat ook private actoren het initiatief kunnen nemen tot de oprichting en het beheer van een crematorium, binnen een duidelijk toezichtskader van de Vlaamse overheid (bv. op het vlak van ethiek, milieunormen,...). Daarnaast evalueren we, in overleg met de lokale besturen en andere betrokkenen (uitvaartondernemers, crematoria,...) of er nog andere actualisaties mogelijk en wenselijk zijn.

Waar dat aangewezen is, zal ik bij deze vereenvoudigingen en aanpassingen vertrekken van een evaluatie van de organieke regelgeving in overleg met de belanghebbenden.

2.4. OD We maken een nieuwe minimale rechtspositieregeling die lokale besturen toelaat een modern personeelsbeleid te voeren

Steden en gemeenten hebben de voorbije jaren meer autonomie gekregen om hun personeels- en organisatiebeleid zelf vorm te geven. Zo leidden de werkzaamheden van de paritaire commissie decentralisatie tot meer autonomie inzake de interne organisatie en meer vrijheidsgraden inzake de rechtspositieregeling.

We moderniseren de 'rechtspositieregeling' voor het overheidspersoneel met het oog op het efficiënt inzetten van personeel in de lokale besturen, maar ook met het oog op mobiliteit van personeel in en tussen overheidsniveaus en de private sector. Hierbij laten we de lokale autonomie zoveel mogelijk spelen.

We werken de verschillen tussen de statutaire en contractuele personeelsleden verder weg. Voor de lokale besturen werken we voor de statutaire ambtenaren een ontslagregeling uit die dezelfde is als de ontslagregeling uit de arbeidsovereenkomstenwet.

Een nieuwe rechtspositieregeling van het personeel van lokale en provinciale besturen beoogt enkele bijkomende vereenvoudigingen door te voeren, maar ook meer vrijheidsgraden te genereren ter vergroting van de lokale autonomie in het personeelsbeleid in het algemeen, alsook op het vlak van re-integratie, verloning, en een moderne HR. We vatten deze rechtspositieregeling op als een kaderregeling waarbinnen de lokale besturen op basis van hun lokale autonomie keuzes kunnen maken in functie van het personeelsbeleid dat zij wensen te voeren.

2.5. OD We verfijnen verder het ondersteuningsaanbod ten aanzien van de lokale besturen

In de voorbije regeerperiode werd met het DLB onder meer een doorgedreven hervorming van het bestuurlijk toezicht op de lokale besturen gerealiseerd. De evolutie van afbouw en vereenvoudiging van het bestuurlijk toezicht is een voortzetting van het beleid dat jaren geleden werd ingezet en is ingegeven door het groter vertrouwen in de autonomie van de lokale besturen. Ook in de huidige regeerperiode wordt het algemeen bestuurlijk toezicht op een restrictieve manier toegepast en beperkt tot wettigheidstoezicht. Het goedkeuringstoezicht wordt verder afgebouwd.

ABB zal daarbij de ingeslagen weg verderzetten richting een meer coachende en ondersteunende rol, waarbij het Agentschap steeds meer optreedt als kennisadministratie en partner van de lokale besturen. Daarbij zal in de ondersteuning nog meer de nadruk worden gelegd op het creëren, versterken en grijpen van opportuniteiten door de lokale besturen. Goede praktijken en inspirerende voorbeelden zullen meer onder de aandacht gebracht worden. Ik zal steden en gemeenten aanmoedigen om van elkaar te leren.

Daarbij zie ik ook een rol weggelegd voor de provinciegouverneurs. De functie van provinciegouverneur evolueert - naast de uitvoering van zijn federale taken - steeds meer naar een actieve verbindings- en verzoeningsrol tussen de gemeenten en de Vlaamse overheidsdiensten actief in de provincie.

De opvolging van het democratisch functioneren van de lokale besturen blijft natuurlijk een belangrijke taakstelling van Vlaanderen. De correcte toepassing van de regelgeving is immers een basispijler van de goede werking van onze democratische instellingen.

De interpretatie van de omzendbrieven Peeters en Martens blijft aangehouden. We nemen een assertieve houding aan bij schendingen van de taalwetgeving en verzetten ons maximaal tegen pogingen om de Vlaamse interpretatie uit te hollen.

Tenslotte geven we aan de lokale overheden de richtlijn om economisch niet-actieve EU-burgers die niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien en die een bevel hebben gekregen om het grondgebied te verlaten, systematisch uit te schrijven uit het bevolkingsregister.

3. SD: Elke Vlaming kan volwaardig participeren aan de lokale democratie

Ik geloof onvoorwaardelijk in de kracht van de lokale democratie. Onze democratie is evenwel aan herbronning en vernieuwing toe. Vooral op het lokale niveau kan worden geëxperimenteerd met nieuwe vormen van betrokkenheid, inspraak en co-creatie. Deze initiatieven ontstaan vaak vanuit de samenleving. Ze vernieuwen de band tussen burger en lokaal bestuur en dragen niet zelden bij tot betere besluitvorming, een groter draagvlak voor beleidsbeslissingen en een versterkt vertrouwen in de lokale democratie. Sommige van deze initiatieven zijn eenmalig, ontstaan omwille van een welbepaalde maatschappelijke uitdaging, en zijn niet altijd elders te kopiëren. Anderen zijn dan wel duurzaam en kunnen op meerdere plaatsen worden ingezet. Deze nieuwe vormen van lokale inspraak geven steeds meer vorm aan het democratische debat, naast de meer klassieke buurtcomités, wijkvergaderingen en adviesraden. Ze zijn een leerschool in burgerschap en duurzaam democratisch samenleven.

Lokale besturen en hun democratisch verkozen vertegenwoordigers spelen een steeds grotere rol op het regionale, Vlaamse, nationale en zelfs het internationale toneel. De toekomst is lokaal. Om die toekomst te vrijwaren wens ik de stem van de burger nog luider te laten klinken dan vandaag, niet enkel naar aanleiding van de verkiezingen, maar ook tijdens de hele lokale bestuursperiode. Burgers moeten er opnieuw vertrouwen in krijgen dat hun stem gehoord wordt, in het stemhokje en daarbuiten. Daarom zal ik de regels van de lokale democratie moderniseren zodat de kiezers het bestuur krijgen waarvoor ze gestemd hebben. Ik zal de nodige voorbereidingen treffen om de lokale verkiezingen van

2024 vlot te laten verlopen en ik zal stappen nemen om de gemeenteraad te herwaarderen als het hart van de lokale democratie.

3.1. OD We moderniseren de regels van de lokale democratie

Het is noodzakelijk dat kiezers het bestuur krijgen waarvoor ze gestemd hebben. Aldus versterken we de impact van de kiezer bij gemeenteraadsverkiezingen door de kandidaat met de meeste voorkeurstemmen van de grootste fractie van de coalitie burgemeester te laten worden en schaffen we de lijststem af.

Bij het neerleggen van de lijst voor lokale verkiezingen dient ingeval van een kartellijst meegedeeld te worden of de kandidaten van de verschillende partijen op de kartellijst al dan niet één of meerdere fracties in de gemeenteraad zullen vormen. De kandidaten geven eveneens aan tot welke fractie ze desgevallend zullen behoren.

We schaffen de opkomstplicht bij de lokale en provinciale verkiezingen af. Dit dwingt politici en partijen om kiezers te overtuigen te gaan stemmen.

De lijsttrekker van de grootste lijst krijgt na de verkiezingen 14 dagen het exclusief initiatiefrecht om een meerderheidscoalitie op de been te brengen. Slaagt hij of zij daar niet in, dan gaat het initiatiefrecht over naar de tweede grootste lijst en wordt verder de afnemende volgorde van stemmenaantal van de lijsten gehanteerd.

Ik wil dat de nieuw verkozen besturen zo snel mogelijk aan de slag kunnen. De installatievergadering van de nieuwe gemeenteraden vindt vanaf de verkiezingen van 2024 plaats op een van de eerste vijf werkdagen van december van het jaar van de verkiezingen, i.p.v. begin januari. Een nieuwe lokale bestuursperiode begint voortaan een maand vroeger. Ik hou daarbij rekening met de suggesties naar aanleiding van de evaluaties van de laatste lokale verkiezingen.

We voeren de constructieve motie van wantrouwen in, zodat onbestuurbaarheid van een gemeente vermeden kan worden. Dit instrument kan enkel worden ingezet met de steun van twee derde van de verkozenen van elk van de indienende fracties en niet in de eerste 12 maanden na de installatie van de gemeenteraad, noch in de laatste 12 maanden voor de lokale verkiezingen.

Ik zal het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 en het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 wijzigen, onder meer rekening houdend met:

- de elementen in het Regeerakkoord die in verband staan met de verkiezingen;
- de verbetersuggesties die in het "evaluatierapport gemeente- en provincieraadsverkiezingen 14 oktober 2018" werden geformuleerd;
- en eventuele andere aanvullende wijzigingen.

Daarmee zal de juridische basis worden gelegd om de lokale en provinciale verkiezingen op 13 oktober 2024 vlot en efficiënt te laten verlopen.

Aansluitend op de wijzigingen aan beide decreten, moeten ook de nodige uitvoeringsbesluiten worden genomen, moeten formulieren worden aangepast of nieuwe formulieren worden aangemaakt en moeten nieuwe onderrichtingen en nieuwe brieven worden geschreven.

Ik zal de kieswetgeving voor oktober 2023 aanpassen. Om een vlotte verkiezingsorganisatie te waarborgen, is het immers nodig dat de regelgeving minstens één jaar voor de verkiezingen volledig klaar is. Dat bevordert ook een tijdige communicatie naar alle belanghebbenden en naar alle betrokken actoren. Ook vanuit democratisch oogpunt is dat belangrijk. Ook het DLB zal aangepast moeten worden om de bovenstaande maatregelen, die niet in de kiesregelgeving worden bepaald, in regelgeving om te zetten.

Daarnaast volgen we ook de meer experimentele vormen van betrokkenheid, inspraak en co-creatie van lokaal beleid van nabij op. We evalueren deze praktijken, ondersteunen ze

waar nodig en schalen ze op waar nuttig. In dit kader bouwen we ook een kader uit waarbinnen het 'right to challenge' ten aanzien van de gemeenten en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden georganiseerd kan worden. Belanghebbenden kunnen door middel van dat recht aangeven dat ze bepaalde bestaande taken van de overheid willen overnemen. Hierbij laten we ons inspireren door buitenlandse voorbeelden.

3.2. OD We organiseren de lokale en provinciale verkiezingen van oktober 2024

Uit de evaluatie van de verkiezingen van 2018, de gesprekken met de diverse actoren, de digitale evolutie en een uitwisseling van ervaringen met andere overheden zoals de federale en de Brusselse, komen verschillende thema's naar boven die nader onderzocht moeten worden.

De belangrijkste thema's zijn:

- de afstemming met de andere verkiezingen die de federale overheid organiseert;
- de optimalisatie en eventuele verplichting van digitale kandidaatstelling;
- uitvoering geven aan de resolutie van het Vlaams Parlement 1903 over de digitale aangiften van verkiezingsuitgaven;
- een betere integratie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) privacyregels in de verkiezingsregelgeving met het oog op de maximale bescherming van alle betrokkenen én een praktische bruikbaarheid van de gegevens van de verkiezingsresultaten door media en onderzoekers na de verkiezingen;
- de evolutie van het digitaal stemmen en de weerslag op de regelgeving;
- de wijze van uitbetaling van presentiegelden;
- een risicoanalyse over de aanpassing en het hergebruik van de software voor kandidaten- en resultatenbeheer.

Om tot een effectief resultaat te komen voor 2024, zal ik het onderzoek van deze thema's zo snel mogelijk laten opstarten. Wijzigingen aanbrengen aan een onderdeel van het verkiezingsproces, omvat naast het uitwerken van een nieuw proces, uiteraard ook de aanpassing van de regelgeving én de aanpassing van de informaticatoepassingen. Ik zal in de komende regeerperiode dan ook de nodige voorbereidingen treffen om de lokale en provinciale verkiezingen van 2024 vlot te laten verlopen.

3.3. OD We versterken de gemeenteraad als hart van de lokale democratie

Inzetten op de lokale autonomie en streven naar democratische en bestuurskrachtige lokale besturen is de rode draad doorheen mijn beleidsnota. De lokale mandatarissen zijn hierbij een cruciale schakel.

Ik zal evalueren of de beleidsrapporten uit BBC voldoende leesbaar zijn voor de gemeenteraadsleden en voldoende financiële én beleidsinformatie bevatten, ook wat de verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen betreft (zie OD 4.2 en 4.3).

Ik wil de lokale besturen ondersteunen zodat ze ten volle hun rol als laboratoria van burgerparticipatie kunnen opnemen. Via ondersteuning wil ik steden en gemeenten stimuleren hier van elkaar te leren.

4. SD: De financiën van de Vlaamse gemeenten zijn duurzaam en transparant

Voor een krachtig en responsief beleid moeten lokale besturen niet alleen over autonomie en beleidsvrijheid beschikken. Dat ze over voldoende bestuurskracht beschikken en hun

weg vinden binnen een vereenvoudigd bestuurlijk landschap volstaat evenmin. Ze moeten ook over de nodige middelen beschikken om hun beleidsambities waar te maken. De Vlaamse lokale besturen vertegenwoordigen een belangrijk aandeel in de totale uitgaven en investeringen van de Vlaamse overheden. De lokale financiën staan echter in toenemende mate onder druk, onder meer door de federale tax shift en de stijgende pensioenuitgaven. Daarom organiseert deze regering de grootste financiële ondersteuning voor lokale besturen sinds Vlaanderen op eigen benen staat. Tegen 2025, wanneer de maatregelen op kruissnelheid zijn, gaat er jaarlijks 417 miljoen euro extra naar de lokale besturen, boven op de 3,5 % jaarlijkse toename van het Gemeentefonds.

Door deze belangrijke inspanning vanuit de Vlaamse overheid, geven we lokale besturen de ademruimte om verder te investeren op een voldoende hoog niveau.

Daarnaast zal ik de regelgeving en documenten die eigen zijn aan de BBC screenen specifiek met het oog op het vergroten van de leesbaarheid ervan, in het bijzonder voor de leden van de gemeenteraad. Ik wil ook bekijken hoe we raadsleden een beter inzicht kunnen bieden in de financiële risico's waaraan de gemeente is bloot gesteld in diverse samenwerkingsverbanden of verzelfstandigde agentschappen. Tot slot wil ik de regels voor de vestiging en de invordering van gemeente- en provinciebelastingen moderniseren.

4.1. OD We versterken de gezondheid van de lokale financiën

De Vlaamse Regering zal de lokale besturen financieel ondersteunen met nieuwe financieringslijnen naast de reeds bestaande. De bestaande algemene financieringslijnen blijven dus onverkort behouden: het Gemeentefonds, de Elia-compensatie (83 miljoen), de aanvullende dotatie van de voormalige sectorale subsidies (131 miljoen euro), de aanvullende dotatie voor de centrumsteden (151 miljoen in 2018) en de dotatie ter regularisatie van de voormalige gesubsidieerde contractuelen (332,5 miljoen euro). Ook de groeivoet van 3,5% van het Gemeentefonds en de dotatie voor de centrumsteden blijft verder bestaan.

In het programmadecreet 2020 heb ik de noodzakelijke decretale basis gelegd om twee nieuwe financiële stromen naar de lokale besturen te realiseren, reeds vanaf het budgetjaar 2020.

Ten eerste zal de Vlaamse overheid haar verantwoordelijkheid opnemen om de problematiek van de responsabiliseringsbijdrage voor de pensioenfactuur voor de lokale besturen voor de helft op te lossen. Zo geven we de lokale besturen ademruimte om verder te investeren op een voldoende hoog niveau. De Vlaamse overheid zal deze extra algemene financiering voorzien vanaf het begrotingsjaar 2020.

De geraamde kost voor de Vlaamse overheid voor de volgende jaren bedraagt 130,8 miljoen euro voor 2020, 146,5 miljoen euro voor 2021, 194,9 miljoen euro voor 2022, 252,7 miljoen euro voor 2023 en 282,9 miljoen euro voor 2024.

Ten tweede zal de Vlaamse Regering een financieringslijn openen m.b.t. de open ruimte.

Om de inspanningen van gemeenten ten gevolge van het beheren van de open ruimte te valoriseren en om de open ruimte te vrijwaren, zal er naast het gemeentefonds een bijkomende algemene financieringslijn opgebouwd worden waarvoor alle gemeenten behalve de 13 centrumsteden in aanmerking komen. De impact ervan wordt geleidelijk opgebouwd om in 2024 op volle kracht te komen. Deze financieringslijn volgt dezelfde groeivoet als het gemeentefonds, ook na 2024.

De vrijwaring van de open ruimte is van cruciaal belang, om redenen van zowel een goede ruimtelijke ordening als mobiliteit, leefmilieu en klimaatbeleid. Dat inzicht is de laatste jaren voortdurend gegroeid.

De bestaande financieringsinstrumenten stimuleren te weinig het vrijwaren van de open ruimte. Ik wil met een nieuw en afzonderlijk financieringskanaal ten voordele van de lokale

besturen (algemene werkingssubsidie) het belang van het vrijwaren van open ruimte extra in de verf zetten.

De verdeling onder de gemeenten gebeurt op basis van de kadastrale gegevens over open ruimte, zoals gehanteerd voor de definitieve afrekening van het Gemeentefonds voor het voorgaande jaar. De centrumsteden zijn uitgesloten van deze subsidie.

Het totale subsidiebedrag bedraagt 31,2 miljoen euro voor 2020. Voor de volgende jaren wordt het subsidiebedrag geraamd op 63 miljoen euro in 2021, 89,5 miljoen euro in 2022, 108,5 miljoen euro in 2023, 124 miljoen euro in 2014 en 128 miljoen euro in 2025.

Deze belangrijke extra financiering vanuit de Vlaamse overheid is algemene financiering. Er worden geen specifieke voorwaarden aan gekoppeld. Deze stromen laten de gemeenten toe hun financiële situatie gezond te houden én tegelijkertijd blijvend voldoende te investeren. We vermijden eveneens onnodige administratieve kosten voor de Vlaamse overheid.

4.2. OD We verhogen de correctheid en de transparantie van de lokale financiën

We screenen de regelgeving en documenten eigen aan de BBC specifiek met het oog op het vergroten van de leesbaarheid ervan, in het bijzonder voor de leden van de gemeenteraad.

Vanaf 2020 zijn de nieuwe regels van BBC2020 voor alle lokale besturen van toepassing.

De toegenomen mogelijkheden en vrijheidsgraden van de lokale besturen rechtvaardigen de vraag naar een maximale transparantie. In de loop van de bestuursperiode zal ik de toepassing van BBC door de lokale besturen evalueren. Daarbij zullen we in ieder geval evalueren of de beleidsrapporten voldoende leesbaar zijn voor de gemeenteraadsleden en voldoende financiële én beleidsinformatie bieden.

De correctheid van de beleidsrapporten (het meerjarenplan en vooral de jaarrekening) hangt in zeer grote mate af van de correctheid van de boekhoudkundige registraties in de lokale besturen. Mijn administratie zal verder investeren in maatregelen die de besturen ondersteunen bij het correct voeren van de boekhouding en de opmaak van de beleidsrapporten. Dit gebeurt via omzendbrieven, nota's en "boekingsfiches" die te raadplegen zijn op de website van ABB en door het bestuurlijk toezicht, adviesverlening en de goedkeuring van de jaarrekeningen door ABB.

Tijdige beschikbaarheid is een ander belangrijk kwaliteitscriterium van de beleidsrapporten en met name van de jaarrekening en de kwartaalrapporten. De laatste jaren is een merkelijke verbetering waarneembaar wat betreft het tijdig doorsturen van deze rapporten door de lokale besturen. Ik zal er nauwkeurig op toezien dat de lokale besturen deze rapporten tijdig opmaken en goedkeuren én toesturen naar de toezichthoudende overheid. Alsook dat de besturen voldoen aan de verplichtingen tot publicatie van de beleidsrapporten op hun website.

Voor correcte en transparante lokale financiën zijn niet alleen de beleidsrapporten *sensu stricto* van belang.

Ik zal de lokale besturen ondersteunen bij de opmaak van mogelijke beheersrapportering. Voor die interne beheersrapporten legt de regelgeving geen verplichtingen op. Op basis van een onderzoek door de UGent in het kader van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing zal ik de lokale besturen sjablonen van mogelijke beheersrapportering aanbieden die hen kunnen helpen bij hun dagelijkse beleidsvoering en -monitoring.

Ten slotte is ook de individuele burger betrokken partij bij de lokale financiën. Ik vind het uitermate belangrijk dat alle beleidsrapporten van een lokaal bestuur makkelijk te consulteren zijn op de website van de gemeente. Vandaag zijn de data van de beleidsrapporten van elk bestuur raadpleegbaar op de website van ABB. Hier wil ik echter ook een tandje bijsteken in de overtuiging dat een betere kennis van en een nauwere

betrokkenheid bij de lokale financiën, van de individuele burger een betere "gemeentenaar" zal maken.

4.3. OD We maken van de beleids- en beheerscyclus (BBC) het kader voor het strategisch en financieel beleid voor de "geconsolideerde lokale sector"

Klassiek vormen de gemeentelijke financiën de invalshoek wanneer men het over de lokale financiën heeft. De voorbije decennia hebben de lokale besturen echter tal van samenwerkingsverbanden of verzelfstandigde agentschappen opgericht om welbepaalde taken van gemeentelijk belang uit te voeren. Daardoor hebben de beleidsverantwoordelijken onvoldoende zicht op het lokaal beleid dat die satellieten ontwikkelen en kunnen ze de potentiële financiële risico's die daarmee gepaard gaan niet altijd correct inschatten.

Geconsolideerde rapportering kan de positie van de gemeenteraad versterken zonder te raken aan de operationele of financiële autonomie van de verbonden entiteiten. Dat gebeurt in de praktijk amper, door gebrek aan kennis, regelgeving en bevoegdheden van het gemeentelijk management ten aanzien van de te consolideren entiteiten.

In de vorige regeerperiode werd in het kader van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing een onderzoeksopdracht toevertrouwd aan de universiteiten van Gent en Leuven. Het onderzoek, dat nog niet is afgerond, moet een overzicht verschaffen van de internationale standaarden over consolidatie, zal het conceptueel kader om de consolideringkring te bepalen in kaart brengen en zal een vergelijking maken van de bestaande regelingen in andere landen. Vervolgens zullen voorstellen geformuleerd worden om de geconsolideerde informatiebehoefte bij de Vlaamse lokale besturen in te vullen en de consolidatieperimeter af te bakenen. Het rapport zal ook ingaan op de te volgen consolidatiemethode, de datacollectie en de governance. Op basis daarvan zullen mogelijke scenario's voorgesteld worden om tot een kwaliteitsvolle consolidatie te komen.

4.4. OD: We moderniseren de regels voor de vestiging en de invordering van gemeente- en provinciebelastingen

Het Vlaamse Gewest heeft de formele aspecten van het lokale belastingrecht geregeld in het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen. Omdat dit decreet voor bepaalde aspecten van de invordering verwijst naar een aantal invorderingsregels in het WIB (wetboek van de inkomstenbelastingen) 1992 die door de invoering van het Invorderingswetboek van 13 april 2019 opgeheven werden, is het dringend aan een actualisatie toe. Daarbij zal de keuze gemaakt moeten worden om de weggefallen regels zelf in te vullen in het decreet van 30 mei 2008 of om voortaan deels of volledig te gaan verwijzen naar de (parallele) invorderingsregels in de Vlaamse Codex Fiscaliteit (VCF). Dit zal ik bekijken samen met mijn collega bevoegd voor fiscaliteit.

In één beweging kunnen aan het decreet van 30 mei 2008 een aantal terminologische wijzigingen en inhoudelijke verduidelijkingen en moderniseringën aangebracht worden die noodzakelijk voortvloeien uit andere regelgeving en rechtspraak.

5. SD: De gemeenten ontwikkelen kwalitatieve dienstverlening op basis van open data en innovatieve ICT oplossingen

Geconnecteerde burgers en ondernemers hebben vandaag hoge verwachtingen t.a.v. de digitale dienstverlening van overheden. De Vlaamse overheden beschikken gezamenlijk over een schat aan data en informatie. De Vlamingen verwachten dat die wordt aangewend voor een beter beleid en een meer kwaliteitsvolle dienstverlening. Tegelijkertijd verwacht de burger ook dat hun gegevens veilig zijn. Deze maatschappelijke verwachtingen inlossen kan alleen met een coherente digitale dienstverlening binnen een digitaal verbonden

overheidslandschap. Die dienstverlening veronderstelt onder meer dat verschillende diensten en toepassingen verschillende gegevens uit diverse bronnen kunnen (her)gebruiken.

Concreet zal ik het bestaande aanbod aan beleidsondersteunende monitoren verder uitbreiden met een nadruk op interactieve dataontsluiting op maat van de gebruiker, een kant-en-klaar rapport voor elk lokaal bestuur en open data op een dynamische website. Ik ben er van overtuigd dat kwaliteitsvolle data niet enkel leiden tot beter lokaal beleid, maar dat het ook de kwaliteit van het lokale democratische debat kan verhogen.

Daarnaast wens ik een platform voor het hergebruik van lokaal beschikbare data uit te bouwen. Veel lokale data worden nu gevat in lokale besluiten en zijn niet gestructureerd en/of machine-leesbaar, waardoor het ook veel (extra) moeite kost om de gegevens te verzamelen. Door deze data als gelinkte open data te ontsluiten zal dit niet enkel hergebruik tussen overheden vereenvoudigen. Het houdt ook mogelijkheden in voor co-creatie en co-productie met burgers, verenigingen en bedrijven.

5.1. OD We zetten verder in op beleidsondersteunende monitoren.

Het optimaal gebruik van data en het openstellen daarvan krijgt de aandacht van alle Vlaamse entiteiten, in nauwe samenwerking met de lokale besturen. Data, informatie en kennis zijn essentieel om (lokaal) beleid voor te bereiden en te ondersteunen. Mijn administratie biedt hiervoor verschillende monitoren aan: de toepassingen op basis van de BBC-rapportering, de lokale integratie- en inburgeringsmonitor, het cijferboek Vlaamse Rand en de Gemeente- en stadsmonitor (GSM).

Ik plan een continue actualisatie van de datasets uit de GSM en een driejaarlijkse survey bij de inwoners uit elke gemeente. Ik wil de GSM verder uitbouwen als het belangrijkste data- en kennisplatform voor elk bestuur door in te zetten op:

- slimme dataontsluiting en rapportering die aansluiten bij de noden van de stakeholders;
- op het analyseren van de data, bij voorkeur in samenwerking met andere entiteiten van de Vlaamse overheid en onderzoeksinstituten.

Niet alleen in de GSM, maar ook in de andere monitoren streef ik naar interactieve dataontsluiting op maat van de gebruiker, een kant-en-klaar rapport voor elk lokaal bestuur en open data op een dynamische website.

Ik wens dat lokale besturen de monitoren meer gebruiken en inzetten. Door hun beleidsbeslissingen te onderbouwen met cijfermateriaal uit de monitoren, kunnen ze de kwaliteit van de beslissingen naar een hoger niveau tillen. Mijn administratie zal de lokale besturen daarom ondersteunen bij het uitbouwen van hun expertise in databeheer, -analyse en -ontsluiting.

Tot slot wil ik de verschillende monitoren op elkaar afstemmen en samenbrengen in een gebruiksvriendelijk toegangsportaal, met behoud van de eigenheid van elke monitor.

5.2. OD We bouwen verder aan een platform voor het hergebruik van lokaal beschikbare data

Lokale besluiten bevatten waardevolle authentieke gegevens voor iedereen (hoeveel belastingen je moet betalen, wanneer een straat is afgesloten door een wielervedstrijd, wie aangesteld is als mandataris,...). Door de gegevens in lokale besluiten met elkaar te verbinden, kunnen organisaties die gegevens gemakkelijker hergebruiken.

Met het platform Lokale Besluiten als Gelinkte Open Data (LBlOD) werd de afgelopen bestuursperiode een geheel nieuwe techniek ontwikkeld om gegevens te delen tussen overheden en (private) gebruikers. Met deze nieuwe techniek maken de lokale besturen hun besluiten op, publiceren ze deze in één beweging en kunnen andere toepassingen en

actoren de gegevens rechtstreeks en "google-gewijs" uit deze gepubliceerde documenten halen. Daardoor hoeven lokale besturen de data niet steeds opnieuw op te sturen of aan te leveren.

Ik wil van het platform LBLOD een overheidsbreed verhaal maken. Mijn administratie neemt hierbij in samenwerking met het Agentschap Informatie Vlaanderen een transversale rol op van verbinder tussen de lokale sector en andere (Vlaamse) entiteiten. Ze bewaakt de co-creatie en organiseert ook het co-eigenaarschap. Zo kan ABB LBLOD als voornaamste techniek uitbouwen om zonder bijkomende inspanning van lokale besturen gegevens te verzamelen uit hun besluiten.

Ook voor andere diensten en toepassingen wil ik de transversale verbindingsrol van mijn administratie verder verkennen. Zo zal ik erop toezien dat mijn administratie een bijdrage levert aan de digitalisering van lokale besturen en de standaardisatie, samenwerking en co-creatie die daarvoor nodig is.

Voor de digitalisering van de communicatie en briefwisseling tussen de Vlaamse overheid en lokale besturen is een unieke toegangspoort cruciaal. Het afgelopen jaar startte een samenwerking met het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, waarbij lokale besturen voor het melden van wegreglementen enkel nog het Loket voor Lokale Besturen gebruiken en deze dus niet nogmaals langs een ander kanaal moeten doorsturen. Ik wens deze werkwijze, die voor lokale besturen een efficiëntiewinst inhoudt en tegelijkertijd ook de interactie met lokale besturen voor Vlaamse entiteiten stroomlijnt en ondersteunt, verder ingang te doen vinden.

6. SD: Onze steden en gemeenten zijn plaatsen waar iedereen duurzaam kan samenleven

Een stad of een gemeente is meer dan een bestuur. Het is een gemeenschap, een plaats waar mensen samen leven. In onzekere tijden van toenemende globalisering zien mensen hoe de plek waarmee ze zich meer dan ooit mee verbonden voelen, verandert en meer divers wordt. Deze veranderingen creëren nieuwe kansen en mogelijkheden, maar leiden soms ook tot spanningen waarmee in de eerste plaats onze lokale burgemeesters, schepenen en raadsleden geconfronteerd worden. Zij bouwen bruggen tussen mensen. Zij creëren mogelijkheden voor ontmoeting, gesprek en dialoog. De Vlaamse overheid schetst in dit alles slechts de krijtlijnen en die zijn aan vernieuwing toe.

Met wijkverbeteringscontracten pakken we maatschappelijke uitdagingen in kwetsbare wijken op een integrale wijze aan. Ik zal een duidelijk kader scheppen voor de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen en voor de criteria en administratieve verplichtingen waaraan erkende lokale geloofsgemeenschappen moeten voldoen. Ik zal de lokale besturen meer mogelijkheden en stimuli bieden om in te zetten op een adequaat en toekomstgericht beleid inzake neven- en herbestemming van erediensgebouwen.

6.1 OD Met wijkverbeteringscontracten pakken we maatschappelijke uitdagingen op een integrale wijze aan

Om tot een versterkte aanpak van kwetsbare wijken (op basis van indicatoren zoals lage werkzaamheidsgraad, slechte woonkwaliteit, lage scholingsgraad, hoge concentratie anderstaligheid, lage inkomens...) te komen, sluit de Vlaamse regering met het betrokken lokaal bestuur een wijkverbeteringscontract af. Aangezien de steden en gemeenten zelf het best geplaatst zijn om de lokale situatie te beoordelen, nemen zij het initiatief om in te tekenen op een Vlaamse oproep met jurering. In dit wijkverbeteringscontract engageren zowel de verschillende betrokken beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid als het betrokken lokaal bestuur zich. Met een mix van kordate en zachte maatregelen, waarbij conform het Bestuursdecreet kan worden afgeweken van bestaande regelgeving, wil de Vlaamse overheid en de betrokken gemeente de vicieuze cirkel in deze wijken te doorbreken door in te zetten op o.a. wonen, onderwijs, werk.

In dit verband onderzoek ik hoe ik regelluwe zones kan ontwikkelen waarin geëxperimenteerd kan worden met nieuwe vormen van bestuur en beleid. We verzekeren de betrokkenheid van de direct betrokken actoren bij de vormgeving, uitvoering en evaluatie hiervan. De lessen schalen we op en nemen we mee in de verdere versoepeling van het regelgevend kader.

6.2. OD We zorgen voor een duidelijk kader voor de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen

We passen de bestaande regels binnen de Vlaamse bevoegdheden maximaal aan in lijn met de aanbevelingen van de studie van professor dr. Rik Torfs. Dit betekent dat zowel het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten als het besluit Vlaamse Regering 30 september 2005 houdende vaststelling van de criteria voor de erkenning van de plaatselijke kerk- en geloofsgemeenschappen van de erkende erediensten wordt gewijzigd. De erkenningscriteria worden verduidelijkt alsook de handhaving van de erkenningscriteria.

Lokale geloofsgemeenschappen die willen erkend worden en de bijbehorende financiering wensen te ontvangen, moeten een wachtperiode van vier jaar met gunstig gevolg doorlopen hebben.

De reeds erkende geloofsgemeenschappen krijgen één jaar tijd om zich te conformeren aan de nieuwe regelgeving. Deze procedure is ook van toepassing op de aanvraagdossiers die vóór 1 juli 2019 ingediend zijn.

De nadruk zal worden gelegd op financiële transparantie zowel bij de erkenning als na de erkenning. Het zal verplicht worden om bij de jaarrekening de herkomst van de giften te vermelden en de jaarrekeningen van vzw's of andere instellingen die verbonden zijn met de lokale geloofsgemeenschap. Zo komt er een verbod op buitenlandse financiering die rechtstreeks of onrechtstreeks afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de gemeenschap en verband houdt met extremisme. De Vlaamse overheid houdt toezicht op de handhaving van de regels door de betreffende verantwoordelijke besturen.

Om de informatiepositie te versterken, zal een bestuurlijke informatiedienst opgericht worden, die de beschikbare informatie met betrekking tot moskeeën verzamelt, vervolledigt en vergelijkt. Alle informatie, zowel vanuit veiligheids- als vanuit samenlevingsperspectief, die nuttig kan zijn in de beoordeling van moskeeën wordt hier verzameld.

Het gebruik van het Nederlands in de context die de taalwetgeving voorziet, wordt meegenomen in de erkenningsvoorwaarden.

Wat de handhaving van de erkenningscriteria betreft, voorzien we dat de verkiezing van de bestuursorganen van alle erkende lokale geloofsgemeenschappen op dezelfde dag gebeurt. Zo wordt de opvolging van de vervanging van de bestuursorganen duidelijker.

Daarnaast voorzien we een uitgebreider palet aan sanctioneringsmogelijkheden. Vandaag bestaat maar één sanctie, de opheffing van de erkenning. We werken een meer gelaagd sanctieapparaat uit om de effectiviteit van de handhaving te versterken (gedeeltelijke inhouding van de tekortendekking, tijdelijke opheffing van de erkenning...).

Ten slotte maken we afspraken met de federale overheid over het inschakelen van de lokale integrale veiligheidscellen als actor om mogelijke inbreuken van de geloofsgemeenschap tegen de Grondwet en het EVRM (Europees Verdrag voor de rechten van de Mens) vast te stellen.

De bestaande vrijstelling van onroerende voorheffing voor openbare erediensten of vrijzinnige dienstverleningen geldt in de toekomst enkel nog voor erkende lokale geloofsgemeenschappen.

6.3. OD We bieden de lokale besturen meer mogelijkheden en stimuli om in te zetten op een adequaat en toekomstgericht beleid inzake neven- en herbestemming van eredienstgebouwen.

De laatste jaren is het bewustzijn over de (onder-)benutting van de parochiekerken toegenomen. De vorige Vlaamse regeringen hebben hier ook toe bijgedragen, onder meer door in de diverse subsidieregelingen de voorwaarde op te nemen dat er een langetermijnvisie moest ontwikkeld worden voor de verschillende parochiekerken van de gemeente. Ik stel echter vast dat ondanks al het onderzoekswerk dat al gebeurd is en dat op zich waardevol is, de stap naar de concrete uitvoering van projecten van her- en nevenbestemmingen vaak uitblijft.

Ik wil de lokale besturen daarom meer mogelijkheden en stimuli geven om in te zetten op een adequaat en toekomstgericht beleid inzake neven- en herbestemming van eredienstgebouwen. Daarbij krijgt het kerkenbeleidsplan een centrale plaats. Die kerkenbeleidsplannen worden nu niet vermeld in het Eredienstendecreet van 7 mei 2004, maar enkel opgenomen in de subsidieregelingen. Ik wil daar verandering in brengen. Daarom zal ik het Vlaams parlement voorstellen om dit instrument, dat zijn waarde intussen bewezen heeft, te verankeren in het Eredienstendecreet en te verplichten dat het bij de start van elke lokale bestuursperiode geactualiseerd wordt. Zo kan het nog meer dan nu de basis vormen voor de financiële planning van de kerkfabrieken en het lokale bestuur. Daarbij zal ook bekeken worden hoe we ervoor zorgen dat het kerkenbeleidsplan het resultaat is van echt lokaal overleg tussen de gemeente, de (centrale) kerkbesturen en de lokale belanghebbenden ook rekening houdend met de rol van de bisschoppen in processen van herbestemming en fusies van parochies.

Samen met mijn collega, bevoegd voor het onroerend erfgoed, wil ik ook een systeem uitwerken om voor alle Vlaamse parochiekerken een inschatting te maken van de (erfgoed)waarde en het herbestemmingsprofiel (valorisatie, nevenbestemming, medegebruik, herbestemming). Zo kunnen we het lokale overleg voeden met objectieve informatie, die lokaal als richtinggevend gebruikt kan worden bij de opmaak van het kerkenbeleidsplan.

6.4. OD: We ondersteunen lokale besturen in hun sleutelrol bij de preventie van gewelddadige radicalisering.

De Vlaamse Regering gaat voor een door iedereen gedeelde samenleving. Daarin staat democratisch burgerschap centraal en is er plaats voor verschillende ideologieën, denkbeelden en levensovertuigingen, zolang ze niet oproepen tot haat en geweld. Gewelddadige radicalisering, zowel bij volwassenen als bij minderjarigen, vormt een substantiële bedreiging voor de fundamentele rechten en vrijheden van onze democratische rechtsstaat en moet krachtdadig worden aangepakt.

Preventie en repressie gaan hierbij hand in hand. De belangrijkste hefbomen voor repressie liggen op het federale niveau. De belangrijkste hefbomen voor preventie (primair, secundair en tertiair) bevinden zich op het niveau van de gemeenschappen en gewesten. Vanuit zijn bevoegdheden werkt Vlaanderen maximaal samen met de andere bestuursniveaus en relevante actoren.

De Vlaamse Regering wil met haar beleid in de eerste plaats voorkomen dat personen radicaliseren, en signalen van gewelddadige radicalisering zo vroeg mogelijk detecteren. We gaan uit van een geïntegreerde aanpak waarbij de Vlaamse Regering een aantal prioritaire doelstellingen bepaalt en ieder beleidsdomein binnen zijn bevoegdheden instaat voor de uitvoering ervan.

Gemeenten zijn voor de Vlaamse Regering de eerste partners in deze aanpak omdat ze het dichtst bij de burgers staan. Het is de taak van gemeenten om zorgwekkende ontwikkelingen tijdig te signaleren en daarop te reageren. We ondersteunen hen in het opnemen van deze regierol en het uitbouwen van een fijnmazig netwerk van lokale actoren.

De Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC), waarin veiligheidsdiensten en socio-preventieve diensten elkaar vinden onder voorzitterschap van de burgemeester, vormen het cruciale sluitstuk in deze lokale aanpak. Enerzijds spelen ze een belangrijke rol in de individuele opvolging van de casussen die binnen de LIVC besproken worden. Dit kan gaan over psychische begeleiding, gezinsondersteuning, begeleiding in de zoektocht naar werk of een opleiding, enzovoort. Anderzijds hebben ze ook een belangrijke rol op vlak van vroegdetectie. Door de socio-preventieve actoren kunnen immers casussen aangeleverd worden die binnen de LIVC besproken worden. Samen met mijn collega bevoegd voor Justitie en Handhaving zullen we een decretaal kader creëren zodat medewerkers van Vlaamse diensten en voorzieningen kunnen deelnemen aan een LIVC, zonder dat ze daarbij hun eventuele beroepsgeheim schenden. De hiervoor gecreëerde gemeenschappelijke gegevensbank (GGB) zorgt voor voeding van het LIVC.

Ik draag bij aan de actieplannen, zowel op federaal (plan R) als Vlaams niveau (Vlaams Actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering). Hierbij benadruk ik een daadkrachtig opvolgingsbeleid en adequate begeleiding.

Ook andere actoren, zoals onze universitaire onderzoeksinstituten of kazerne Dossin, kunnen in de strijd tegen gewelddadig radicalisme een belangrijke rol spelen om onze lokale besturen te ondersteunen, onder meer door het wetenschappelijke onderbouwen en evalueren van de mogelijke tegenstrategieën en het professionaliseren van de werkmethoden van de veldwerkers.

V. STEDENBELEID

7. SD: We blijven inzetten op de steden en hen ondersteunen om de maatschappelijke uitdagingen op korte en middellange termijn aan te pakken

Vlaanderen is een sterk verstedelijkte regio, bestaande uit overwegend middelgrote tot kleine steden en ook een gesuburbaniseerd platteland. De dynamiek tussen verschillende Vlaamse steden, zowel naar mogelijkheden, als naar uitdagingen is verschillend.

We stellen allemaal wel vast dat leefbaarheid in de Vlaamse steden doorheen de jaren verbeterd is. Ze zijn vandaag zelfbewuster en beschikken over een verhoogde bestuurskracht. Hun imago is positiever. Het Vlaamse stedenbeleid heeft daar onmiskenbaar toe bijgedragen. Tegelijkertijd stellen we vast dat steden blijven kampen met maatschappelijke problemen die verdere aandacht vereisen en voor nieuwe uitdagingen zorgen. Sommige problematieken uiteten zich enkel of alleszins het meest uitgesproken in een stedelijke context.

Vlaanderen en in het bijzonder onze steden werden doorheen de jaren alsmaar meer divers. Samenleven vraagt inspanningen en openheid van alle burgers. Vanuit het Stedenbeleid wil ik de komende jaren extra aandacht besteden aan samenhang en het tegengaan van polarisering, ongeacht de oorsprong. Een aantal Vlaamse steden bouwde met succes een beleid uit dat bijdraagt tot een betere verstandhouding tussen hun inwoners. Hun succesvolle praktijken zal ik verder verspreiden naar andere steden.

Ik ben er van overtuigd dat de steden in het bijzonder een hefboom vormen voor de realisatie van Vlaamse ambities. Ze demonstreren de vereiste transitiecapaciteit om te groeien naar Vlaanderen 2050 en nemen voor de meeste van deze transities een voortrekkersrol in. Als we in Vlaanderen tot de top vijf van de kennisintensieve regio's in Europa willen behoren zullen de steden daar een belangrijk aandeel in hebben. Ook op basis van agglomeratie-effecten mag het grootste effect voor de Vlaamse welvaart en welzijn verwacht worden vanuit de stedelijke omgeving. Verder inzetten op de steden komt niet enkel de steden, maar heel Vlaanderen ten goede. We hebben immers sterke steden nodig als we onze doelstellingen waar willen maken: onze doelstellingen 2030, ons streven om als Vlaanderen een Europese Topregio te worden, alsook de Europese en internationale doelstellingen.

Met het Vlaamse stedenbeleid wil ik de steden verder ondersteunen in de aanpak van uitdagingen op korte en middellange termijn. Daarbij daag ik de steden uit om zich in te schrijven in de Vlaamse transitie-ambities die elk op zich maatregelen omvatten die ook de klimaatuitdagingen ten goede komen:

- **de compacte stad:** anders omgaan met ruimte in functie van betaalbaar wonen, leefbaarheid, aantrekkelijkheid en bereikbaarheid;
- **de bereikbare stad:** anders inzetten op mobiliteit met aandacht voor zachte modi (te voet, fiets) en collectieve vervoersvormen;
- **de inclusieve stad:** nieuwe hefbomen voor inclusie en samenleven, sociale stijging en sociale mix;
- **de circulaire stad:** een duurzame stedelijke ontwikkeling en het reduceren van afval, energieverlies, CO₂-uitstoot door een circulaire organisatie van stromen;
- **de economisch veerkrachtige en verantwoordelijke stad** waarbij ondernemerschap en innovatie worden gecombineerd met maatschappelijke meerwaarde.

Vaak leeft het aanvoelen dat het discours rond de transities op een abstract niveau blijft hangen. Elke transitie behoeft bovendien, om te slagen, een geïntegreerde strategie, transversaal over de diverse beleidsdomeinen heen. Vanuit het Stedenbeleid zal ik – zo nodig in samenspraak met de bevoegde collega-ministers, nieuwe praktijken initiëren en

ondersteunen. Hiermee wil ik de ervaring over het 'hoe' – bestuurlijk, organisatorisch en financieel – doen groeien. Ik wil met het Stedenbeleid het voortouw nemen om adequate antwoorden te bieden op maatschappelijke uitdagingen.

7.1. OD: We bestendigen en versterken de stedelijke aanpak

Binnen het instrumentarium van het Stedenbeleid wordt meer aandacht ontwikkeld voor de rand rond de steden. Hierbij houden we de focus op de 13 centrumsteden, maar bekijken we ook de rol van de stad in haar ruimere regio.

Veel van de typisch stedelijke uitdagingen overstijgen de stadsgrenzen en hebben een grotere schaal nodig om tot afdoende oplossingen te komen en de functies van de stad waar te maken (zie ook OD 1.1). Het Vlaamse Stedenbeleid zorgt voor experimenteerruimte via projectoproepen en ondersteuningstrajecten, waarbij gefocust wordt op een aanpak die de stadsgrenzen overschrijdt. Ik waak erover dat de ervaring en de kennis, die wordt opgedaan, gedeeld worden met andere steden en gemeenten en met de entiteiten binnen de Vlaamse overheid.

7.2. OD: We pakken de (groot)stedelijke problematieken en uitdagingen krachtadig aan

Er wordt vanaf 2020 een bedrag van 4 miljoen euro ter beschikking gesteld voor de problematiek van de uitdijende effecten van het (groot)stedelijk gebied op Denderleeuw, Ninove, Geraardsbergen en Zottegem.

De aanhoudende verhuisbeweging vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest naar Vlaamse steden en gemeenten vormt een specifieke uitdaging. Zo emigreerden tussen 2015 en 2017 in totaal 70.000 Brusselaars naar Vlaanderen. Een derde van de Brusselaars die in 2017 naar Vlaanderen verhuisden, had een buitenlandse nationaliteit. Dat confronteert de betrokken lokale besturen met grootstedelijke problematieken, zonder dat zij daar een afdoende antwoord op kunnen geven. Al tijdens de vorige regeerperiode ondersteunde de Vlaamse Regering Dilbeek, Halle en Vilvoorde om die problematiek aan te pakken. De ondersteuning van de betrokken lokale besturen zal ik bestendigen en uitbreiden: vanaf 2020 zal ik binnen datzelfde kader en op basis van dezelfde criteria subsidies toekennen aan de stad Ninove.

Ik blijf daarnaast aandacht hebben voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en blijf daarom de Vlaamse Gemeenschapscommissie steunen in de aanpak van de grootstedelijke uitdagingen waarmee zij kampt.

Denderleeuw, Geraardsbergen en Zottegem zal ik ook extra steunen. Dit zijn geen centrumsteden en zij genieten bijgevolg niet van een voorafname in het gemeentefonds als regio- of centrumstad. Maar zij vervullen toch een centrumfunctie inzake mobiliteit in de regio omwille van het hoge aantal opstappende reizigers van het openbaar vervoer per werkdag. Door de knooppuntfunctie die zij als mobipunt vervullen worden deze drie steden extra belast, waarvoor er deze regeerperiode extra middelen voorzien worden.

7.3. OD: We bouwen verder mee aan Vlaanderen als slimme regio en dragen bij aan de verdere ontwikkeling van het Vlaamse smart city-ecosysteem

De Vlaamse overheid bouwt onze regio verder uit tot een Europese koploper op het vlak van Slimme Regio's. Vlaanderen zal lokale besturen maximaal ondersteunen om het beleid en implementaties rond slimme steden efficiënt en breed te verspreiden. Smart Flanders, het samenwerkingsverband van de Vlaamse overheid, vormt daarbij de basis van een vormt daarbij de basis van een gezamenlijke aanpak en kennisdeling.

De Vlaamse overheid brengt daarbij steden en gemeenten met gelijkaardige uitdagingen samen en zorgt ervoor dat slimme toepassingen maximaal gemeenschappelijk kunnen

geïmplementeerd worden, aan gelijkwaardige voorwaarden. Dit zal leiden tot meer (kosten)efficiëntie en kennisdeling in de verdere uitrol van slimme steden-beleid.

In de ontwikkeling van duurzame en robuuste steden kan je niet om de digitale transformatie heen. Er is de afgelopen drie jaar in het Smart Flanders-programma gewerkt rond deze transitie, maar het werk is nog niet af. De komende periode wil ik daarom verder aandacht besteden aan innovatie, samenwerking tussen de verschillende actoren van de quadruple helix, het verhogen van de maturiteit en de kennisopbouw alsook kennisdeling. Door op verschillende sporen te werken wil ik de steden ondersteunen in hun digitale transformatie.

Samen met mijn collega's Minister-President Jan Jambon, bevoegd voor ICT en digitalisering, en minister Hilde Crevits, bevoegd voor innovatie en ondernemen, maak ik werk van de uitbouw van een Vlaamse ecosysteem rond Smart Cities. Op die manier zorgen we ervoor dat Vlaanderen evolueert tot een slimme regio. Dit gebeurt in goed partnerschap met alle partners uit de quadruple helix, met bijzondere aandacht voor de lokale besturen.

Stadsregionale en gezamenlijke aanpak zijn noodzakelijk in dit verhaal. We laten ons hierbij onder meer inspireren door Finland, waar de zes grootste steden (Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Oulu, Turku) erin slagen om de krachten te bundelen in de zogenaamde "Six Aika Strategy". Ik onderzoek de mogelijkheden om een soortgelijke aanpak in Vlaanderen te implementeren.

7.4. OD We nemen als Vlaamse overheid deel aan stedelijke netwerken en overlegorganen en stimuleren de deelname van andere actoren en lokale besturen aan de Europese en internationale netwerken

Sterke steden zijn nodig om de Europese en internationale ambities waar te maken. De steden worden in hun dagelijkse realiteit geconfronteerd met uitdagingen die de lokale en de Vlaamse grenzen overschrijden. Ze werken actief mee aan de implementatie van de SDG's (Sustainable Development Goals) van de VN (Verenigde Naties) en zitten in de partnerschappen van de Europese stedelijke agenda (Urban Agenda - UAEU). Europese middelen en fondsen zijn vaak broodnodig om het hoofd te bieden aan die uitdagingen.

Het Vlaamse Stedenbeleid vormt vanuit de Vlaamse overheid de link tussen de steden en het Europese niveau. Dit kan gaan van kennisdeling over wat er speelt op Europees niveau, tot de informatievoorziening rond Europese subsidieprogramma's of belangenbehartiging van Vlaamse steden in Europa.

Ik blijf het in 2018 opgestarte proces rond het nieuwe meerjarig financieel kader en de nieuwe Europese Structuur- en Investeringsfondsen van nabij opvolgen en heb hierbij in het bijzonder aandacht voor de stedelijke dimensie in de verschillende voorstellen. Ik neem deel aan informatie- en overlegmomenten binnen de Vlaamse Overheid hierrond en ga op zoek naar synergiën tussen het Vlaams en Europees stedenbeleid.

7.5. OD: Stedenbeleid is een referentiepunt voor de Vlaamse steden

Ik beoog de data-ontsluiting van de Gemeente- en stadsmonitor (GSM) te verbeteren, de relatie met de centrumsteden te onderhouden, de provinciale steden te ondersteunen in datagebruik en de data via data-analyse te verrijken (zie ook OD 5.1). Ik wens de centrumsteden ook in de toekomst als bevoorrechte partners te betrekken bij de ontwikkeling en het gebruik van de GSM, zodat deze blijft inspelen op hun noden.

Voor de andere Vlaamse steden laat ik een ondersteuningstraject uitwerken over databeheer, -analyse en -gebruik, over good-practices en over Vlaams en lokaal beleid. De resultaten van analyses op basis van de GSM-data worden gebruikt als basis voor kennisdeling met geïnteresseerde steden. Hiermee beoog ik het nut van de GSM en het gebruik van data in het kader van stedelijk beleid te verduidelijken en de rol van het Vlaamse stedenbeleid hierin te versterken.

In het kader van kennisopbouw en -deling alsook ervaringsuitwisselingen wil ik de Vlaamse steden en gemeenten inspireren aan de hand van de stedenbeleid-website, workshops, studiedagen en terreinbezoeken. Het Vlaamse stedenbeleid beschikt over heel veel informatie die breder moet worden verspreid over de lokale besturen en gemeentelijke en stedelijke actoren, waarmee zij vervolgens aan de slag kunnen in de ontwikkeling van een duurzaam en innovatief beleid. Echter naast goede praktijken is het evenzeer belangrijk onze steden kennis bij te brengen over de proces- en bestuursmatige randvoorwaarden die van lokale besturen robuuste partners maken in de stadsontwikkeling. We bekijken hoe we hier ook het instrumentarium en de praktijken van de Bouwmeester kunnen meenemen en versterken.

De kleinere (provinciale) steden vinden nog steeds zeer moeilijk hun weg in het aanvragen van stadsvernieuwingsprojecten, laat staan het concretiseren van de vijf transities. Daarom wil ik extra aandacht besteden aan deze lokale partners aan de hand van terreinbezoeken en lokale workshops. Deze worden georganiseerd na een bevraging van de betrokken steden naar hun ambities, behoeften en gewenste ondersteuning.

VI.AUDIT LOKALE BESTUREN

8. SD: De lokale besturen doen aan kwaliteitsvolle organisatie- en risicobeheersing.

De Vlaamse Regering wil inzetten op sterke lokale besturen. Dat betekent ook dat deze lokale besturen moeten beschikken over een solide interne organisatie. Zonder effectieve, efficiënte, kwaliteitsvolle en integere overheidsorganisaties zullen we er immers niet in slagen het vertrouwen van de burger in de overheid te verhogen. Bij een wendbare en slagkrachtige organisatie hoort ook een periodieke onafhankelijke doorlichting. Audit Vlaanderen vult deze rol voor de lokale besturen ondertussen al sinds begin 2014 in.

8.1. OD: We verhogen de maturiteit van het organisatie- en risicobeheer via audits

De decretale opdracht van Audit Vlaanderen blijft ongewijzigd. Ook deze legislatuur zal periodiek een audit plaatsvinden in elk lokaal bestuur binnen het audituniversum van Audit Vlaanderen. De audits dragen bij aan de verhoging van de maturiteit van het organisatie- en risicobeheer.

De concrete auditstrategie en jaarlijkse auditplanning worden door het auditcomité van de lokale besturen vastgelegd maar toch kan ik u al bepaalde krachtlijnen of gemaakte keuzes meegeven.

De in het vorige ondernemingsplan opgenomen strategische doelstelling legde sterk de nadruk op de 'afdekking' van het Vlaamse lokale landschap: Audit Vlaanderen wilde in elke gemeente en elke provincie in Vlaanderen een audit uitvoeren. Het is nu al duidelijk dat in de toekomst meer de nadruk zal liggen op het risicogebaseerd werken, zonder de periodiciteit van de audits los te laten. Dat betekent dat er frequenter audits zullen plaatsvinden in besturen die als meer risicovol worden aangestipt.

Audit Vlaanderen blijft verschillende types van audits uitvoeren.

Procesaudits of thema-audits gaan dieper in op een specifiek proces bij een selectie van een aantal entiteiten. Audit Vlaanderen zal de komende jaren inzetten op korte thema-audits, zowel qua tijd per audit als qua aantal entiteiten. De processen of thema's zullen worden geselecteerd op basis van een risicoanalyse. Speciale aandacht zal hierbij gaan naar risico's op vlak van IT en financieel management. Belangrijk hierbij is dat Audit Vlaanderen aandacht wil hebben voor nieuwe innoverende audittechnieken die het auditproces efficiënter moeten laten verlopen.

Organisatie-audits gaan na of een organisatie over de stuur- en beheersinstrumenten beschikt om goed te functioneren. Sinds 2014 voert Audit Vlaanderen organisatie-audits uit, wat mee resulteerde in twee globale rapporten met structurele bevindingen waarmee alle lokale besturen aan de slag kunnen. Tijdens deze legislatuur zal Audit Vlaanderen in de eerste plaats organisatie-audits uitvoeren in die besturen die nog onvoldoende vooruitgang hebben gemaakt in hun globale aanpak van organisatiebeheersing. Dit moet ook ertoe bijdragen dat aan het einde van deze legislatuur elk lokaal bestuur in Vlaanderen op systematische wijze werkt aan de beheersing van zijn organisatie.

De organisatie-audits vormen -net als de andere audits- voor mij als minister ook een belangrijke bron van informatie, omdat ze mij op een overkoepelend niveau een zicht geven van de sterke en de pijnpunten op vlak van organisatiebeheersing bij de lokale besturen. Dit kan dan weer aanleiding geven tot het nemen van meer structurele acties (zie SD2).

Audit Vlaanderen zal ook forensische audits blijven uitvoeren. Als minister hecht ik veel belang aan de integriteit van ambtenaren en mandatarissen. Ik zal dan ook de rapporten van deze forensische audits opvolgen en waar nodig de gepaste acties ondernemen naar aanleiding van de bevindingen, samen met de gouverneurs. In het geval zich ernstige onregelmatigheden of fraudegevallen voordoen, zal Audit Vlaanderen voortaan

systematisch nagaan in welke mate deze incidenten zich ook kunnen voordoen binnen andere organisaties. Waar nodig en indien opportuun, wordt een thema-audit hierover opgenomen in de auditplanning.

8.2. OD We verbeteren interbestuurlijke relaties en werking via audits

Gelet op haar positionering en opdracht heeft Audit Vlaanderen de mogelijkheid audits uit te voeren op processen die zowel doorheen de entiteiten als de bestuursniveaus lopen.

Audits in een reeks van besturen, zoals thema-audits die de beheersing van de risico's van gelijklopende processen evalueren, kunnen voor mij een belangrijke input zijn voor een efficiëntere werking van de lokale besturen.

De Vlaamse Regering streeft echter ook naar het verbeteren van de interbestuurlijke relaties vanuit de wetenschap dat hier een belangrijk potentieel aan effectiviteits- en efficiëntiewinsten aanwezig is. Interbestuurlijke audits die deze problematiek onder de loep nemen en de resultaten of bevindingen die hieruit voortvloeien kunnen een bijzonder sterke hefboom zijn bij het realiseren van effectiviteits- of efficiëntiewinsten voor de globale beleidsvoering doorheen de bestuursniveaus.

8.3. OD We optimaliseren de afstemming tussen de verschillende audit- en controleactoren

In tegenstelling tot de Vlaamse administratie is de ervaren auditdruk en controlelast bij de lokale besturen beperkter. Toch vind ik het belangrijk dat het single audit concept binnen de lokale besturen verdere invulling krijgt. Mijn rol als minister hierin is in eerste instantie om in te zetten op een goede samenwerking tussen Audit Vlaanderen enerzijds en ABB anderzijds. Ik waak erover dat de bestaande samenwerkingsovereenkomst tussen Audit Vlaanderen en ABB verdere opvolging krijgt. Bepaalde rapporten van Audit Vlaanderen worden ook aan dat Agentschap overgemaakt. De afgelopen jaren is dit verschillende keren gebeurd naar aanleiding van een ernstige schending van het recht door een geauditeerd bestuur. In dit geval wordt het rapport overgemaakt aan de gouverneur die vanuit zijn of haar toezichtsrol bijkomende maatregelen kan treffen. Aangezien Audit Vlaanderen en de gouverneurs zo in bepaalde dossiers partner zijn, hecht ik belang aan een goede samenwerking tussen beide.

Audit Vlaanderen zet ondertussen ook verder in op de afstemming met andere audit- en controleactoren. Een aantal lokale besturen heeft zelf ingezet op interne audit, via een eigen interne auditdienst (Antwerpen en Gent) of via Audio. Daarnaast zijn ook bepaalde inspectiediensten actief bij lokale besturen (bv. de Programmatorische federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie). Tussen deze actoren enerzijds en Audit Vlaanderen anderzijds is er informeel overleg. Waar nodig en wenselijk zal ik als minister de nodige initiatieven nemen om de samenwerking verder te versterken.

9. SD: Lokale audits worden gebruikt als beleidsinput en voor het versterken van kennis en competenties

De afgelopen jaren hebben de lokale besturen met succes inspanningen geleverd om hun werking te versterken. Dit is deels te danken aan de hefbomen die de Vlaamse overheid hiervoor inzet. Een periodieke audit die lokale besturen ondersteunt, sensibiliseert en stimuleert om te werken aan organisatiebeheersing is zeker één van die hefbomen. De Vlaamse Regering ondersteunt op verschillende manieren de inspanningen van lokale besturen om zich te versterken, te werken aan het beheersen van de risico's zodat hun doelstellingen ondanks de uitdagingen en problemen onderweg toch voldoende kunnen worden behaald, bij voorkeur ook op een kwaliteitsvolle en transparante wijze. De inzet van Audit Vlaanderen is een instrument dat sinds 2014 zijn meerwaarde aantoonde, niet enkel door de uitvoering van audits, maar ook door het verspreiden van leerpunten en goede praktijken uit die audits alsook door het sensibiliseren over en stimuleren van het werken aan organisatiebeheersing. Door de opzet van het agentschap, wordt bij de

uitvoering van die opdrachten maximaal rekening gehouden met de eigenheid van de lokale besturen. Dat dit een goede aanpak is, blijkt zowel uit de versnelde voortgang die lokale besturen de laatste jaren maken op het vlak van organisatiebeheersing, als uit de positieve klantentevredenheid over de uitgevoerde audits.

9.1. OD We leveren beleidsinput aan uit auditresultaten

Audit Vlaanderen heeft een objectief overzicht over wat er goed en minder goed loopt op het vlak van de interne organisatie in de Vlaamse administratie en de lokale besturen. Beide auditcomités kunnen dan ook adviserend optreden naar de Vlaamse Regering. Op basis van haar auditwerkzaamheden maakt Audit Vlaanderen periodiek een analyse van mogelijke structurele of beleidsmatige verbeterpunten, aandachtspunten, opportuniteiten,... Ook mijn waarnemer in het auditcomité zal zijn rol vanuit die optiek invullen. De informatie uit de auditrapporten kan bv. gebruikt worden als input voor het wijzigen of vereenvoudigen van organieke regelgeving (zie elders in deze beleidsnota).

9.2. OD We versterken de kennis over organisatie- en risicobeheer

In eerste instantie is het de verantwoordelijkheid van het management om organisatiebeheersing en risicomanagement op een doordachte en onderbouwde manier uit te bouwen en in te bedden in hun organisatie. Om te vermijden dat organisaties blijven steken in een te theoretische invulling van organisatiebeheersing en het risicomanagement geen toegevoegde waarde heeft, is het versterken van de kennis en competenties hierover binnen de lokale besturen cruciaal.

Audit Vlaanderen zal daarom blijven inzetten op het sensibiliseren van lokale besturen. Dat kan gaan over het delen van goede praktijken, het organiseren van workshops en studiedagen, het maken van publicaties, enz. Waar wenselijk zal ik met mijn administratie de nodige ondersteuning bieden voor deze initiatieven.

Tegelijkertijd wil ik samen met de auditcomités verbonden aan Audit Vlaanderen het debat voeren over een grotere transparantie van auditrapporten. Audit Vlaanderen heeft voor belangrijke onderdelen van zijn werking reeds ingezet op een maximale transparantie (bv. door het publiceren van globale rapporten en goede praktijken). Hoe een verdere transparantie mb.t. de auditrapporten van individuele entiteiten kan bijdragen aan het versterken van de kennis over risicomanagement in lokale besturen en de Vlaamse administratie, zal onderzocht worden. Het spreekt voor zich dat dit debat zich voornamelijk zal toespitsen op de resultaten van geplande audits, niet zozeer op de resultaten van forensische audits.

De Vlaamse overheid wil meer inzetten op kennisdeling. Ook Audit Vlaanderen wil zich in deze evolutie inschrijven. Meer specifiek wil het agentschap nagaan of het mogelijk is om medewerkers van lokale besturen in te zetten bij het uitvoeren van audits tijdens 'stageopdrachten'. Dit zou inhouden dat bv. stafmedewerkers de kans krijgen om gedurende een periode mee te lopen tijdens een auditopdracht. De 'win-win' hierin is duidelijk: de medewerkers van lokale besturen doen ervaring op met de aanpak van organisatiebeheersing in andere entiteiten. Tegelijkertijd zal Audit Vlaanderen zo nog meer geconfronteerd worden met inzichten uit het werkveld.

VII.LIJST AFKORTINGEN

ABB: Agentschap Binnenlands Bestuur
AFM: autofinancieringsmarge
AVG: Algemene Verordening Gegevensbescherming
BBC: beleids- en beheerscyclus
BBP: bruto nationaal product
DLB: decreet over het lokaal bestuur
EU: Europese Unie
EVRM: Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
FPD: Federale Pensioendienst
GGB: gemeenschappelijke gegevensbank
GSM: Gemeente- en Stadsmonitor
LBLOD: Lokale Besluiten als Gelinkte Open Data
LIVC: Lokale Integrale Veiligheidscel
MVA: materiële vaste activa
OCMW: Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OD: operationele doelstelling
SD: strategische doelstelling
SDG's: Sustainable Development Goals
UAEU: Urban Agenda for the European Union
VCF: Vlaamse Codex Fiscaliteit
VN: Verenigde Naties
VVSG: Vereniging van Steden en Gemeenten
VZW: vereniging zonder winstoogmerk
WIB: wetboek van de inkomstenbelastingen

VIII. REGELGEVINGSAGENDA

1. Nieuwe en belangrijke wijzigingen van Vlaamse decreten ter uitvoering van het Vlaams regeerakkoord

Decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging

Omschrijving: Dit decreet zal gemoderniseerd en geactualiseerd worden. Ook private actoren zullen het initiatief kunnen nemen tot de oprichting en het beheer van een crematorium, binnen een duidelijk toezichtskader van de Vlaamse overheid.

Decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten

Omschrijving: De regels in het decreet worden binnen de Vlaamse bevoegdheden maximaal aangepast in de lijn met de aanbevelingen van de studie van professor dr. Rik Torfs.

In een aparte beweging, wordt het kerkenbeleidsplan verankerd in dit decreet zodat het nog meer dan nu de basis kan vormen voor de financiële planning van de kerkfabrieken en het lokale bestuur.

Provinciedecreet van 9 december 2005

Omschrijving: Er wordt nagegaan of het Provinciedecreet in overeenstemming moet worden gebracht met de wijzigingen aan het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011

Omschrijving: Dit decreet zal gewijzigd worden, rekening houdend met het Regeerakkoord, het "evaluatierapport gemeente- en provincieraadsverkiezingen 14 oktober 2018" en eventuele andere aanvullende wijzigingen. Op die manier zal de juridische basis worden gelegd om de lokale en provinciale verkiezingen vlot en efficiënt te laten verlopen.

Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012

Omschrijving: Dit decreet zal gewijzigd worden, rekening houdend met het Regeerakkoord, het "evaluatierapport gemeente- en provincieraadsverkiezingen 14 oktober 2018" en eventuele andere aanvullende wijzigingen. Op die manier zal de juridische basis worden gelegd om de lokale en provinciale verkiezingen vlot en efficiënt te laten verlopen.

Decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen

Omschrijving: De regels voor de vestiging en de invordering van de gemeente- en provinciebelastingen worden gemoderniseerd. Tevens zullen er een aantal terminologische wijzigingen en inhoudelijke verduidelijkingen worden aangebracht.

Decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria

Omschrijving: In dit decreet zullen wijzigingen worden aangebracht inzake de her- en nevenbestemmingen. Op die manier bieden we de lokale besturen meer mogelijkheden en

stimuli om in te zetten op een adequaat en toekomstgericht beleid inzake de neven- en herbestemmingen van eredienstgebouwen.

Decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges

Omschrijving: Er is een wijziging van dit decreet nodig opdat de installatievergadering kan worden vervroegd, met name op een van de eerste vijf werkdagen van december van het jaar van de verkiezingen.

Decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

Omschrijving: De organieke regelgeving wordt verder vereenvoudigd. Daarbij zal er vertrokken worden vanuit een evaluatie van het decreet.

Daarnaast zal er ook nog een wijziging worden doorgevoerd aan het decreet ingevolge een wijziging van de kieswetgeving, ingevolge de evaluatie van de fusies van 1 januari 2019 en ingevolge de modernisering van de regelgeving op de begraafplaatsen en lijkbezorging.

2. Decreetsevaluaties ter uitvoering van het Vlaams regeerakkoord

Decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

Omschrijving: Een grondige evaluatie van dit decreet zal de basis vormen voor een verdere vereenvoudiging en dus wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.